

Mapatge del sector de la dansa

■ Catalan
Arts
● Performing Arts

França

Document realitzat per les oficines
de l'ICEC a Europa

Edició 2021

Cal aclarir que aquest document s'ha elaborat durant el 2020, en un context pandèmic sense precedents. L'evolució incerta de la COVID-19 fa que sigui arriscat preveure quin impacte tindrà dins del sector cultural de França a mitjà i llarg termini. Per tant, el document inclou les referències culturals actives en el moment pre-pandèmia i caldrà seguir-ne l'evolució.

2021

Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC)
Àrea de Mercats
Departament de Cultura

50, rue Saint- Ferdinand
75017 Paris
Telèfon: +33 (0)1 43 25 04 35
paris.icec@gencat.cat
www.catalanarts.cat

Sumari

1. Introducció	4
a. Context polític, social i econòmic: indicadors generals	4
b. Dades generals sobre cultura	5
c. Competències en cultura	7
d. El finançament privat	9
e. Equipaments culturals	10
f. Centres de formació	11
2. Polítiques públiques i recursos	16
a. Organització política i cultural	16
b. La situació de l'artista	17
c. Organització institucional	18
d. Recursos	39
3. Finançament	40
a. Sector públic	40
b. Sector privat	47
4. Entitats que afavoreixen la difusió de la dansa	50
5. Anàlisi de Mercat	56
a. Festivals, fires i trobades professionals	56
b. Programadors (equipaments, locals, centres culturals, circuits, <i>scènes nationales</i> i <i>scènes conventionnées danse</i>)	72
c. Agents de distribució i mànagers	89
d. Centres de creació i residències	97
e. Societats d'autors	100
f. Altres xarxes i plataformes	102
6. Conclusions	106
7. Annex	108
a. Recursos per a la internacionalització	108
b. Altres recursos	108

1. Introducció

a. Context polític, social i econòmic de França: indicadors generals

França, país del centre-oest d'Europa i membre de la Unió Europea, és un estat democràtic de tipus republicà presidencialista. La divisió administrativa del territori francès està estipulada a la Constitució, que reconeix diversos territoris (*collectivités territoriales*), entre els quals destaquen les *communes* (ciutats o municipis), els *départements* (subdivisions territorials de les regions) i les *régions*.

En termes generals, França compta amb una població de 67 milions d'habitants, dels quals 64,8 milions resideixen a la França continental, i la resta, als departaments d'ultramar repartits arreu del món.¹ França és el segon país més poblat de la Unió Europea, darrere d'Alemanya.² Tanmateix, aquesta població pateix un envelliment progressiu, amb un 35,4 % de persones de 60 anys o més, davant d'un 24,1 % de persones que tenen menys de 20 anys, segons les projeccions del 2019 de l'Institut d'Estadístiques francès (INSEE).

França ha esdevingut al llarg de les darreres dècades un país amb una gran diversitat de llengües, cultures i orígens. D'aquest fet se'n deriva que 6,2 milions de persones que resideixen a França han nascut a l'estranger: un 35,4 % provenen d'altres països d'Europa, un 44,6 % d'Àfrica, un 14,3 % d'Àsia i un 5,6 % d'Amèrica i Oceania.³

Aquesta població provinent dels cinc continents fa que el país sigui un espai d'intercanvi cultural i plural. Aquesta pluralitat, en termes culturals, s'expressa també des d'un punt de vista lingüístic. En un país en el qual l'única llengua oficial és el francès, i on les llengües anomenades *regionals* o *de França* no gaudeixen dels mateixos reconeixements i consideracions que la llengua nacional, trobem la presència de nombroses llengües com el portuguès, el castellà, el xinès o el rus, les quals tenen una presència important en l'àmbit social i familiar.

Segons les últimes dades de l'INSEE, l'any 2019 i després de la massificació dels estudis superiors durant les dècades dels anys vuitanta i noranta, prop del 88,1% dels joves van ser admesos a la sessió del Baccalauréat (l'equivalent del batxillerat) del 2019.

¹ INSEE, "Age structure of the population on 1st January 2020", <https://www.insee.fr/en/statistiques/2382597?sommaire=2382613>

² EUROSTAT, "Population on 1st January", https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/DEMO_PJAN

³ INSEE, "Tableaux de l'économie française 2019", <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3696937>

El 2018, l'INSEE va fer l'estimació que la població activa al país era de 29,8 milions de persones. L'any 2018, a la Unió Europea, l'índex d'activitat d'habitants de 15 a 64 anys va augmentar fins al 73,7 %. França està per sota d'aquesta mitjana europea i molt per darrere de països com ara Suècia i els Països Baixos, on la taxa d'activitat arriba al 82,9 % i al 80,3 %, respectivament.

El salari mitjà anual a França és de 38.049 euros bruts en el sector privat i el salari mínim mensual brut és de 1.498 euros.⁴ D'altra banda, França compta amb unes dades d'atur que se situen, a finals de l'any 2019, dins de la mitjana de la UE, amb un total del 8,1 % de la població.

A escala internacional, el país continua essent líder com a destinació turística mundial, amb 89 milions de turistes estrangers el 2018, xifra que representa el 12,6 % del turisme mundial, segons l'UNWTO.⁵ La majoria dels turistes procedien d'altres països d'Europa (68,3 milions), seguits d'Amèrica (8,7 milions), Àsia i Oceania (5,9 milions) i Àfrica (2,8 milions). El 2017, les activitats lligades al turisme, tant interior com exterior (la major part, culturals), van generar més de 168 bilions d'euros (el 7,2 % del PIB francès).⁶

b. Dades generals sobre cultura

França és un país on la cultura gaudeix de reconeixement institucional i, segons les dades de l'enquesta de l'IFOP sobre la importància de la cultura en aquest país,⁷ un 75 % de la població valora la cultura amb una puntuació de més de 5 sobre 10. Efectivament, un 84 % de la població francesa s'adhereix al principi d'excepció cultural, segons el qual la cultura no es considera un bé mercantil i s'exclou de les negociacions dels tractats internacionals comercials.

Segons dades d'entre el 2016 i el 2018, els francesos i franceses valoren la cultura com una de les activitats que més plaer els procuren. L'any 2016, el 16 % de la població francesa estava apuntada a una biblioteca, 42 milions de persones van anar al cinema, es van vendre 2,4 milions d'entrades per a espectacles a equipaments públics (pluridisciplinaris), 764.000 entrades a teatres públics per a la temporada 2015-2016, més de 6,5 milions de persones van assistir a actuacions musicals en festivals i els beneficis del sector del videojoc van augmentar un 18 % en comparació del 2015.⁸

⁴ INSEE, "Salaires dans les entreprises, 2019", <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3676648?sommaire=3696937>

⁵ World Tourism Organisation, "International Tourism Highlights 2019", <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>

⁶ Ministère de l'Économie et des Finances, "Chiffres clés du tourisme 2018", https://www.entreprises.gouv.fr/files/files/directions_services/etudes-et-statistiques/Chiffres_cles/Tourisme/2018-Chiffres-cles-du-tourisme.pdf

⁷ IFOP, "Les pratiques culturelles des Français 2017", <https://www.ifop.com/publication/les-envies-culturelles-des-francais/>

⁸ Ministère de la Culture, "Chiffres clés 2018 : pratiques culturelles diversifiées et enjeux numériques", <https://www.culture.gouv.fr/Actualites/Chiffres-cles-2018-pratiques-culturelles-diversifiees-et-enjeux-numeriques>

El sector editorial va obtenir el 2018 un benefici de 2.670,1 milions d'euros, amb 15.949 drets de traducció cedits. L'activitat a les editorials franceses a l'estranger va presentar el 2019 un increment del 2 % en comparació de l'any 2017. El xinès és l'idioma principal de traducció, seguit de l'espanyol i l'italià (més de 1.000 contractes per a cadascun d'aquests idiomes).⁹

Si en conjunt la lectura ha anat perdent dedicació en detriment de la utilització de pantalles, el fet de sortir per motivacions culturals ha anat creixent fortament en els últims 30 anys, gràcies a la multiplicació d'equipaments culturals, així com del nombre de festivals, arreu del territori francès.

Com en la majoria dels països amb un desenvolupament econòmic fort, el consum cultural a França ha evolucionat fortament en els darrers anys, especialment per la generalització de l'accés a Internet a les llars i l'equipament de les famílies amb ordinadors, telèfons intel·ligents i tauletes. Així, es produeix un consum més elevat de béns culturals en línia i desmaterialitzats, i en pantalles (principalment vídeos i música), en detriment de béns en suports físics (música enregistrada o llibres).

Aquests trets fan que França se situï per sobre de la mitjana europea quant a pràctiques culturals. I més específicament entre els països amb més consum cultural a la Unió Europea amb el Regne Unit, però a distància dels països nòrdics i dels Països Baixos.¹⁰ De fet, ja l'any 2012, entre el conjunt dels 27 països que formaven la Unió Europea, la població francesa destacava pel fet que el 85 % va mirar o escoltar un programa cultural a la televisió o ràdio (el 72 % per al conjunt de països de la UE-27), el 63 % va anar al cinema (el 52% de mitjana europea), el 51 % va practicar una activitat artística (el 38 % de mitjana de la UE) i el 25 % va anar a un ballet, un espectacle de dansa o un d'òpera (18 % de mitjana a Europa).

Nogensmenys, aquesta evolució no influeix en l'afectació general del pressupost de les famílies franceses tant per a les activitats culturals com per a les creatives, les artístiques i espectacles o les visites a museus, biblioteques, arxius i altres. Tot i que les activitats culturals han vist com la seva partida pressupostària s'ha multiplicat per vuit entre el 1980 i el 2015, es manté entorn del 4,6 % del conjunt de les despeses de les famílies franceses.

A França, a més, les pràctiques culturals van molt lligades al nivell d'estudis de les persones. Les persones d'entorns més benestants són les que tenen més dedicació cultural, cosa que fa que l'espai que separa tècnics superiors i inferiors es continuï

⁹ Syndicat national de l'édition, "Chiffres clé de l'édition", <https://www.sne.fr/economie/chiffres-cles/>

¹⁰ Ministère de la Culture et de la Communication, "Chiffres clés, statistiques de la culture et de la communication 2017", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Etudes-et-statistiques/Publications/Collections-d-ouvrages/Chiffres-cles-statistiques-de-la-culture-et-de-la-communication-2012-2019/Chiffres-cles-2017>

mantenint des de la dècada dels anys setanta. Altres aspectes com la feminització del públic cultural gràcies al progrés de l'escolarització o el temps lliure del jovent (15-24 anys) fan que es dediqui més temps a la cultura, i aquests són factors distintius de la societat francesa.

Pel que fa a les exportacions culturals, segons un estudi d'Eurostat del 2016,¹¹ el comerç exterior cultural francès se situa en quarta posició en el rànquing europeu i suma 2.910 milions d'euros, dels quals, en primera posició i amb un 35,8 %, hi ha les obres d'art, seguides dels llibres (21,9 %), els béns musicals (10,7 %), les antiguitats (8,8 %) i les pel·lícules i els videojocs (4 %). El balanç entre exportacions i importacions a França és negatiu (un total de 3.453 milions d'euros en béns culturals importats). Per comparar aquestes xifres, es poden contrastar amb països com el Regne Unit (amb un total d'exportacions culturals per un valor de 8.121 milions d'euros i un total de 5.365 importacions culturals) o Espanya (amb un total d'exportacions culturals per un valor de 900 milions d'euros i 970 milions d'euros en importacions culturals).

c. Competències en cultura

En matèria cultural, és el **Ministeri de Cultura** (antigament, Ministeri de Cultura i Comunicació) l'ens encarregat de definir i implementar la política cultural, tot i que només representa entorn del 25 % del pressupost total públic en matèria de cultura.

Si bé és el Ministeri qui protagonitza bona part de les intervencions, els ajuts i els programes de cultura a escala nacional francesa, en un país on les competències estatals estan molt concentrades en els òrgans de govern central, des de l'any 1984 assistim a una desconcentració progressiva de les decisions i els programes en matèria de cultura.

L'aplicació de la desconcentració, en termes de cultura, va concretar-se en la creació de les **DRAC** (direccions regionals d'afers culturals), als anys setanta del segle XX, que es van implantar a tot el territori francès, tant continental com d'ultramar. Les DRAC tenen com a objectiu "animar l'acció de l'Estat en matèria cultural i proposar i assegurar les mesures adaptades al context regional" de les intervencions públiques quant a desenvolupament cultural,¹² sota l'autoritat dels prefectes de les regions i els departaments. Cada regió té una DRAC amb una seu central i unitats territorials.

Més enllà de l'aplicació de les directives de l'Administració central en matèria de lectura, música, arts plàstiques, dansa, teatre, cinema i audiovisual, cultura científica i tècnica,

¹¹ Eurostat, "Culture Statistics 2016",

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7551543/KS-04-15-737-EN-N.pdf/648072f3-63c4-47d8-905a-6fdc742b8605>

¹² Légifrance, "Décret n°86-538 du 14 mars 1986 relatif aux attributions et à l'organisation des directions régionales des affaires culturelles", <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000022327280/2020-08-15/>

museus, arxius i patrimoni, les competències de les DRAC se centren en l'ordenació del territori i l'ampliació dels públics, l'educació artística i cultural i l'economia cultural.

El pressupost del Ministeri de Cultura l'any 2019 va ser de 10.000 milions d'euros, com l'any 2018 (la partida cultural representa un 2,1 % del pressupost total de l'Estat).

El pressupost del 2019 es reparteix entre les diferents àrees pròpies d'aquest organisme segons les competències ministerials: patrimoni, 910 milions d'euros; creació artística, 781 milions d'euros (partida on trobaríem la dansa); activitats d'R+D i docència, 110 milions d'euros; premsa i mitjans, 180 milions d'euros, i llibres i indústries culturals, 299 milions d'euros.¹³

Gairebé un terç del pressupost va adoptar la forma de subvencions per a 70 operadors culturals. D'aquestes subvencions, prop de la meitat es concentren en cinc entitats públiques: *Bibliothèque nationale de France*, *Universcience*, *Opéra national de Paris*, *Musée du Louvre* i el *Centre national d'art et de culture Georges-Pompidou*¹⁴.

També altres ministeris dediquen part del seu pressupost a cultura: 4.357 milions d'euros en total. La majoria provenen del [Ministeri d'Educació Nacional](#), de l'ensenyament superior i de la recerca —principalment per la remuneració del professorat de Belles Arts. Les altres despeses culturals són per la diplomàcia i l'acció cultural (ambaixades, consolats i [Aliances franceses](#)), museus i biblioteques d'altres ministeris, com, per exemple, el [Ministeri de Defensa](#).

A escala local, les despeses culturals han estat relativament estables des del 2010 (+1 %). No obstant, les despeses varien segons les regions. Les despeses de les regions (+ 6 %) i, sobretot, dels intermunicipis (+ 26 %) han anat creixent, mentre que les dels ajuntaments i les de les províncies han disminuït (−2 % i −9 %, respectivament).¹⁵

L'Administració local, per la proximitat econòmica i social, assumeix en la majoria dels casos la gestió dels equipaments culturals més importants. La quota mitjana del pressupost dels ajuntaments atorgat a la cultura a començaments de l'any 2019 arriba fins al 12,5 % a les ciutats de més de 100.000 habitants, enfront del 3,2 % a les àrees metropolitanes, l'1,9 % a les regions i el 0,9 % als departaments.¹⁶

¹³ Ministère de la Culture, "Budget 2020 du ministère de la culture", <https://www.culture.gouv.fr/Presse/Dossiers-de-presse/Budget-2020-du-ministere-de-la-Culture>

¹⁴ Ministère de la Culture et de la Communication, "Financement de la culture : Chiffres clés, statistiques de la culture et communication 2016" <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Etudes-et-statistiques/Publications/Collections-d-ouvrages/Chiffres-cles-statistiques-de-la-culture-et-de-la-communication-2012-2019/Chiffres-cles-2016>

¹⁵ Jean-Cédric Delvainquière; François Tugores, "Dépenses culturelles des collectivités territoriales : 9,3 milliards d'euros en 2014", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Etudes-et-statistiques/Publications/Collections-de-synthese/Culture-chiffres-2007-2020/Depenses-culturelles-des-collectivites-territoriales-9-3-milliards-d-euros-en-2014-CC-2017-3>

¹⁶ Mairie Info, "Budgets 'culture' dans les collectivités: 'Une dynamique légèrement plus favorable' en 2018", <https://www.mairie-info.com/culture/budgets-culture-dans-les-collectivites--une-dynamique-legerement-plus-favorable-en-2018-article-22785>

d. El finançament privat

Pel que fa al finançament privat, el 2013 França ja comptava amb 1,3 milions d'associacions actives, de les quals un 18 % eren de caràcter cultural i es beneficiaven de 6,1 bilions d'euros de pressupost.¹⁷ D'aquest pressupost, més del 47 % era d'origen privat i el 43 % provenia de subvencions públiques (davant del 18 % atribuït a altres tipus d'associacions). Un factor clau pel que fa al finançament privat són les campanyes de micromecenatge. El 2015, aquestes campanyes van recollir 50,2 milions d'euros, dels quals el 64 % van anar a projectes culturals, audiovisuals i musicals. El mecenatge cultural per part d'empreses i particulars representa el 25 % del mecenatge total a França, segons dades d'ADMICAL (associació de mecenes de França).¹⁸

El mecenatge és una part fonamental del suport al teixit cultural francès, que s'impulsa a través d'una llei aprovada l'any 2003 i coneguda com a [Loi Aillagon](#). Aquesta llei permet a les empreses aplicar-se una reducció d'impostos del 60 %. La reducció també es concedeix per als pagaments efectuats a benefici d'organitzacions públiques o privades de manera desinteressada, i sempre que l'objectiu sigui la presentació al públic d'obres d'arts escèniques, música i cinema. A més, aquesta llei anima les empreses a adquirir obres d'art o *trésors nationaux* (béns culturals de gran interès per al patrimoni francès) i permet una reducció d'impostos del 90 % dels pagaments per obtenir aquest tipus de béns. A canvi, les empreses han d'exposar les obres d'art adquirides com a part del mecenatge en un lloc equipat especialment.¹⁹

Avui dia, el Ministeri de Cultura també aposta pel sector privat i els productes culturals, per exemple, mitjançant el projecte Pass Culture, al qual destinarà 39 milions d'euros durant l'any 2020 (en aquest projecte s'hi han invertit un total de 200 milions). El [Pass Culture](#) és una aplicació que permet geolocalitzar l'oferta cultural i fomenta l'accés a la cultura de joves de 18 anys amb un val individual valorat en 500 euros. L'objectiu d'aquest projecte és facilitar els mitjans a les noves generacions i, particularment, als adolescents dels barris amb menys accés a la cultura, perquè descobreixin la diversitat de l'oferta cultural i, d'aquesta manera, es puguin fomentar en aquesta franja els coneixements artístics i les ganes de gaudir d'experiències culturals.²⁰

¹⁷ Ministère de la Culture, "Culture chiffres", <https://www.cairn.info/revue-culture-chiffres.htm#>

¹⁸ ADMICAL, "Le mécénat d'entreprise en France", http://www.francegenerosites.org/wp-content/uploads/2018/10/admical-le_mecenat_dentreprise-infographie.pdf

¹⁹ Ministère de la Culture, "Qu'est-ce que le mécénat?", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Mecenat/Qu-est-ce-que-le-mecenat>

²⁰ Ministère de la Culture, "Budget 2020 du Ministère de la Culture", <https://www.culture.gouv.fr/Presse/Dossiers-de-presse/Budget-2020-du-ministere-de-la-Culture>

e. Els equipaments culturals

La gran majoria dels equipaments culturals a França estan constituïts per espais de lectura. Efectivament, el 2020, el territori francès compta amb més de 16.000 biblioteques públiques i altres equipaments destinats a la lectura.²¹ El segon tipus d'equipament cultural més present és el cinema (2.063 cinemes). Si tant centres de lectura com cinemes tenen un repartiment ben desenvolupat arreu del territori francès (sempre tenint en compte les xifres molt més baixes per als territoris d'ultramar), amb la resta dels equipaments culturals no passa el mateix.

Per fer-se una idea general del panorama d'equipaments culturals, l'any 2016, entre els principals equipaments culturals de França, hi havia 953 llocs de difusió d'espectacles (724 teatres, 201 equipaments de dansa i música i 28 equipaments de circ i d'espectacles de carrer). La majoria d'aquests equipaments es troben a l'Illa de França –la regió de París–, seguida de la regió d'Alvèrnia-Roine-Alps.²²

Pel que fa als conservatoris, tant de dansa com de música, es classifiquen en tres categories: els conservatoris regionals (44), els departamentals (107) i els municipals i intermunicipals (307). Aquesta classificació es basa, entre altres factors, en el nombre de disciplines ensenyades, el tipus i el nivell d'ensenyament, a més, per descomptat, del seu perímetre geogràfic. El 2016, hi havia 450 conservatoris dedicats a la música, a la dansa i a les arts escèniques; la majoria estan situats també a l'Illa de França.

Pel que fa als altres equipaments, destaquem els 1.809 centres d'exposició (centres d'art, fons regionals d'art contemporani, museus, monuments i jardins). Aquí, la repartició d'aquests equipaments és molt més difusa.

A més d'aquests equipaments municipals, departamentals i regionals, hi ha nombroses institucions culturals que depenen directament de l'Estat i que entren en competència directa amb els altres equipaments. Aquestes institucions culturals estatals, ben sovint de molt renom, són, majoritàriament, establiments públics amb autonomia financera, però amb finançament ministerial. Entre aquestes institucions podem trobar el *Musée du Louvre*, la *Comédie-Française*, les *grandes écoles* (centres d'ensenyament superior) com l'*Escola nacional de Belles Arts*, el *Château*, *Musée et domaine national de Versailles*, el *Château de Fontainebleau*, l'*Opéra Bastille* o l'*Institut del món àrab* ²³.

²¹ Ministère de la Culture, "Bibliothèques", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Livre-et-Lecture/Bibliothèques>

²² Ministère de la Culture, "Répartition des principaux équipements culturels en France en 2016. Chiffres clé 2019: équipements culturels", https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Etudes-et-statistiques/Statistiques-culturelles/Donnees-statistiques-par-domaine_Cultural-statistics-databases/Equipements-culturels

²³ Ministère de la Culture, "Établissements publics", <https://www.culture.gouv.fr/Nous-connaître/Organisation/Etablissements-et-services-deconcentrés/Etablissements-publics>

f. Centres de formació

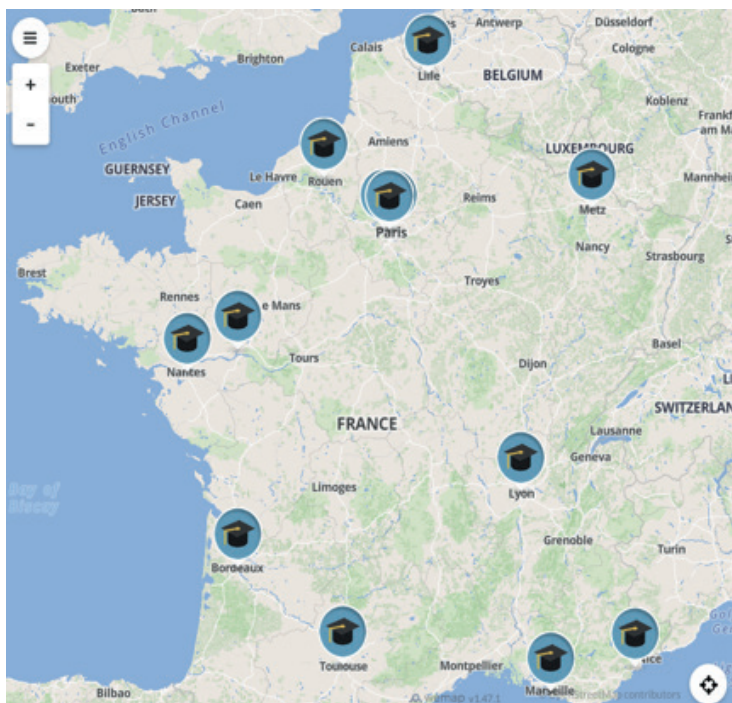
A França hi ha, d'una banda, la formació pública de l'Estat per obtenir el diploma nacional de ballarí superior (DNSPD) i, de l'altra, altres entitats que ofereixen cursos de formació professional sense diploma.

Conservatoris regionals

Són establiments públics que s'encarreguen de l'ensenyament de la música, la dansa i l'art dramàtic.²⁴ L'Estat els classifica en conservatoris regionals (CRR), conservatoris departamentals (CRD), conservatoris comunals (CRC) i conservatoris intercomunals (CRI).

La xarxa de conservatoris de música, dansa i art dramàtic es compon de 41 conservatoris regionals (CRR), 109 departamentals (CRD) i 290 comunals o intercomunals (CRC/CRI). Gairebé tots aquests establiments són serveis municipals i de gestió directa. El finançament va a càrrec de les regions, al contrari dels conservatoris nacionals superiors, que són finançats per l'Estat.

Ensenyament superior

Mapa interactiu d'establiments d'ensenyament superior de creació artística a França (Font: *Ministeri de Cultura de França*)

²⁴ Ministère de la Culture, "Les conservatoires (CRR, CRD, CRC/CRI)", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Musique/Organismes/Structures-d-enseignement-et-de-formation/Les-conservatoires-CRR-CRD-CRC-CRI>

Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris

209, avenue Jean Jaurès

75019 Paris

Tel. +33 140 40 45 45

www.cnsmdp.fr

Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon

3, quai Chauveau

69266 Lyon

Tel. +33 472 19 26 26

www.cnsmd-lyon.fr

École de danse de l'Opéra national de Paris

20, allée de la Danse

92000 Nanterre

Tel. +33 140 01 80 00

www.operadeparis.fr/L_Opera/L_Ecole_de_Danse

Pôle d'enseignement supérieur Paris Boulogne-Billancourt (PSPBB)

14, rue de Madrid

75008 Paris

Tel. +33 144 90 78 08

www.pspb.fr

Pôle d'enseignement supérieur spectacle vivant Bretagne/Pays de la Loire – Le Pont Supérieur

74, rue de Paris

35000 Rennes

Tel. +33 230 96 20 10

www.lepontsuperieur.eu

École Supérieure Musique et Danse Hauts-de-France – Lille (ESMD)

Rue Colas

59000 Lille

Tel. +33 328 36 67 90

www.esmd.fr/

Centre d'études supérieures de musique et de danse (CESMD) Poitou-Charentes

10, rue de la Tête Noire

86000 Poitiers

Tel. +33 549 60 21 79

www.cesmd-poitoucharentes.org

École supérieure des arts de Lorraine (ESAL) – CEFEDEM Lorraine

2, rue du Paradis

57000 Metz

Tel. +33 387 74 28 38

www.cefedem-lorraine.fr

Institut supérieur des arts de Toulouse (isdaT) Spectacle vivant

37, rue de Metz

31000 Toulouse

Tel. +33 534 30 43 64

www.isdat.eu

Pôle d'enseignement supérieur de la musique et de la danse (PESMD) Bordeaux-Aquitaine

19, rue Monthyon

33800 Bordeaux

Tel. +33 569 91 36 84

www.pesmd-bordeaux-aquitaine.com

CEFEDEM Normandie

ESPE de Rouen, 2 rue du Tronquet

76130 Mont-Saint-Aignan

Tel: +33 235 14 70 90

www.cefedem-normandie.com

CEFEDEM Rhône-Alpes

14, rue Palais Grillet

69002 Lyon

Tel. +33 478 38 40 00

www.cefedem-rhonealpes.org

CEFEDEM Sud

380, avenue Wolfgang Amadeus Mozart

13100 Aix-en-Provence

Tel. +33 442 63 43 40

www.iesm.fr/

Els dos centres següents proposen formacions per a les professions que tenen relació amb la dansa (tècnics, decoradors, etc.):

Centre de formation professionnelle aux techniques du spectacle (CFPTS)

92, avenue Galliéni
92170 Bagnole
Tel. +33 148 97 25 16
www.cfpts.com

Institut supérieur des techniques du spectacle (ISTS)

20, rue Portail Bocquier
84000 Avignon
Tel. +33 490 14 14 17
www.ists-avignon.com

També hi ha diversos centres autoritzats pel Ministeri de Cultura francès per formar-se com a professor de dansa. La llista d'aquests centres es publica directament al web del Ministeri.²⁵

Altres entitats

França disposa de diverses estructures privades que proposen formacions de dansa sense diploma. Les classes són de disciplines variades i la majoria es dediquen a l'ensenyament professional de dansa clàssica, contemporània, jazz, hip-hop i comèdia musical.²⁶

Dansa clàssica:

[Ballet du Lorraine](#) (Nancy), [CFD](#) (Biarritz), [Jeune ballet d'Aquitaine](#) (Bordeus), [ACTS](#) (París), [LAAC](#) (París), [Paris Marais Dance school](#) (París), [VM dance studio](#) (Tolosa de Llenguadoc).

Dansa contemporània:

[Ballet du Lorraine](#) (Nancy), [Cf Adage](#) (Bordeus), [Jeune ballet d'Aquitaine](#) (Bordeus), [La Manufacture](#) (Aurillac), [Hallet Eghayan](#) (Lió), [CFDd Danse désoblique](#) (Oullins), [ACTS](#) (París), [Paris Marais Dance school](#) (París), [RIDC](#) (París), [Studio Harmonic](#) (París), [Epsedanse](#) (Montpeller), [Centre James Carles](#) (Tolosa de Llenguadoc), [Ballet Preljocaj](#) (Ais de Provença), [Coline](#) (Istres).

²⁵ Ministère de la Culture, "Liste des centres habilités à dispenser la formation conduisant à la délivrance du diplôme d'État de professeur de danse", <https://www.culture.gouv.fr/Media/Thematiques/Danse/Files/Liste-des-centres-habilites-a-dispenser-la-formation-conduisant-a-la-delivrance-du-Diplome-d-Etat-de-professeur-de-danse>

²⁶ Centre national de la danse, "Formations professionnalisantes du danseur", <https://www.cnd.fr/fr/file/file/84/inline/formationprofessionnalisantesnov2016.pdf>

Jazz modern:

[La Manufacture](#) (Aurillac), [Espace Pleiade](#) (Vichy), [Heartpoint](#) (París), [IFPRO](#) (París), [Studio Harmonic](#) (París), [Epsedanse](#) (Montpellier), [Centre James Carles](#) (Tolosa de Llenguadoc), [Off Jazz](#) (Niça).

Hip-Hop:

[Cf Adage](#) (Bordeus), [Révolution](#) (Bordeus), [La Manufacture](#) (Aurillac), [Juste Debout School](#) (París), [École de danse Kim Kan](#) (París), [Epsedanse](#) (Montpellier).

Comèdia Musical:

[Choreia](#) (París), [AICOM](#) (París), [Institut national des arts du Music-Hall](#) (Le Mans).

2. Polítiques públiques i recursos

a. Organització política i cultural

El Ministeri de Cultura i Comunicació francès és l'ens encarregat de definir i implantar la política cultural francesa, i protagonitza bona part de les intervencions, els ajuts i els programes culturals a escala nacional.

Si mirem enrere, l'art de la dansa és, des de temps passats, una preocupació de l'Estat francès. Ja l'any 1661, el rei Lluís XIV va fundar l'Acadèmia Reial de la Dansa (l'Òpera Nacional de París).²⁷ A principis del segle XX, la dansa tenia el seu lloc essencialment a les òperes de les grans ciutats franceses, totes dotades amb una companyia de ballet, i l'Òpera de París era l'única que disposava d'una companyia amb presència internacional.

Després de la Segona Guerra Mundial, emergeix una nova generació de ballarins i ballarines, que troba suport en els directors dels grans teatres parisencs. Es creen nous espais de difusió: el Ballet des Champs Élysées, el Ballet de Paris o els Ballets Romantiques de Paris, de Maurice Béjart, que esdevindrien els Ballets de l'Étoile. L'acció del llavors Ministeri de Cultura va permetre acompanyar aquesta nova generació, però sobretot detectar el naixement d'una altra concepció de l'art coreogràfic. Françoise i Dominique Dupuy, Jacqueline Robinson o Karin Waehner van ser algunes de les pioneres.²⁸

A partir dels anys setanta, la dansa contemporània es desenvolupa de manera significativa: l'Estat en fa, llavors, un àmbit específic de la seva política cultural. La dinàmica de descentralització coreogràfica iniciada als anys vuitanta amb la creació de la xarxa de **Centres Coreogràfics Nacionals (CCN)**, va continuar als 2000 amb els **Centres de Desenvolupament Coreogràfics Nacionals (CDCN)**. El reforçament del suport del Ministeri a les companyies independents també va afavorir el desenvolupament i l'estructuració del sector. El **Centre Nacional de la Dansa (CND)**, es va crear el 1998 per acompanyar els professionals i afavorir el desenvolupament de la cultura coreogràfica.

²⁷ Le Moal Philippe, France Archives, "Création de l'Académie royale de danse", <https://francearchives.fr/fr/commemo/recueil-2011/39314>

²⁸ Persée, "Le théâtre des Champs-Élysées à l'heure des ballets russes", https://www.persee.fr/doc/xxs_0294-1759_1999_num_63_1_3850

Actualment, la política del Ministeri de Cultura en matèria de dansa la duu a terme la *Direction générale de la création artistique* (Direcció General de la Creació Artística o DGCA), creada el 2010 després d'una reestructuració del mateix Ministeri i dirigida per Sylviane Tarsot-Gillery.

Les seves missions són elaborar la reglamentació de l'ensenyament inicial i superior, donar suport a la creació i desenvolupar les xarxes de difusió, particularment mitjançant la implementació d'estructures permanents de creació i de difusió: els *centres chorégraphiques nationaux* (CCN), els *centres de développement chorégraphique* (CDCN), les *scènes nationales* o les *scènes conventionnées danse*, que es presenten més endavant. Altres funcions del Ministeri són l'acompanyament de l'estructuració de les professions i de l'ocupació i el desenvolupament de l'educació artística i cultural i de les pràctiques amateurs.

b. La situació de l'artista

La creació artística a França està regulada per la legislació francesa. Cal destacar que una especificitat de la legislació a França és la presumpció que els artistes són empleats i, per tant, exerceixen la seva professió en el marc d'un contracte de treball. Aquesta presumpció s'aplica independentment de la seva nacionalitat, del tipus d'espectacle (en viu o enregistrat), de la modalitat o la quantia de la remuneració i de la qualificació jurídica donada al contracte per les parts. Des del moment en què un artista ve a treballar a França, s'aplica el dret laboral francès (salari mínim, temps de treball, etc.), independentment de la seva nacionalitat.

La presumpció d'empleat no s'aplica als artistes reconeguts com a prestataris de serveis establerts (i declarats com a tals) en un estat membre de la Unió Europea o de l'espai econòmic europeu que venen a exercir la seva activitat a França, per la via de la prestació de serveis, a títol temporal i independent.

Per poder treballar a França, les persones nacionals dels estats membres de la Unió Europea, de l'espai econòmic europeu, de Suïssa, d'Andorra, de Mònaco i de San Marino estan dispensats d'autorització de treball a França i, per tant, no han de fer cap tràmit. Cal prestar atenció també a les convencions col·lectives que fixen els salaris mínims dels artistes. Els coreògrafs, com a creadors, poden percebre, a més, drets d'autor complementaris al salari, per la seva creació artística.

Les persones que treballen durant un mínim de sis mesos a França tenen dret a la Seguretat Social francesa: prestació econòmica per atur, Seguretat Social (malaltia, accident de treball, maternitat, paternitat, etc.) i finançament de la formació professional continuada (hi ha dispositius similars als països que pertanyen a la UE). Per a l'atur, hi ha una prestació específica per als artistes a França –com a treballadors intermitents (*intermittents du spectacle*)– amb un contracte de durada definida. Per poder gaudir-ne, cal justificar 507 hores de treball com a artista sobre un període d'un any.

Si es tracta d'una feina esporàdica, l'entitat contractant també pot fer servir el dispositiu **Guso**, que permet a entitats que no tinguin com a activitat principal la producció d'espectacles contractar artistes (poden fer un màxim de sis actuacions l'any).²⁹

Pel que fa a la titulació, cal tenir en compte la Llei del 1989 relativa a l'ensenyament de la dansa.³⁰ Aquest text va instaurar a França un diploma estatal de professorat de dansa. Aquesta mesura va permetre transformar la professió i professionalitzar-ne l'ensenyament.

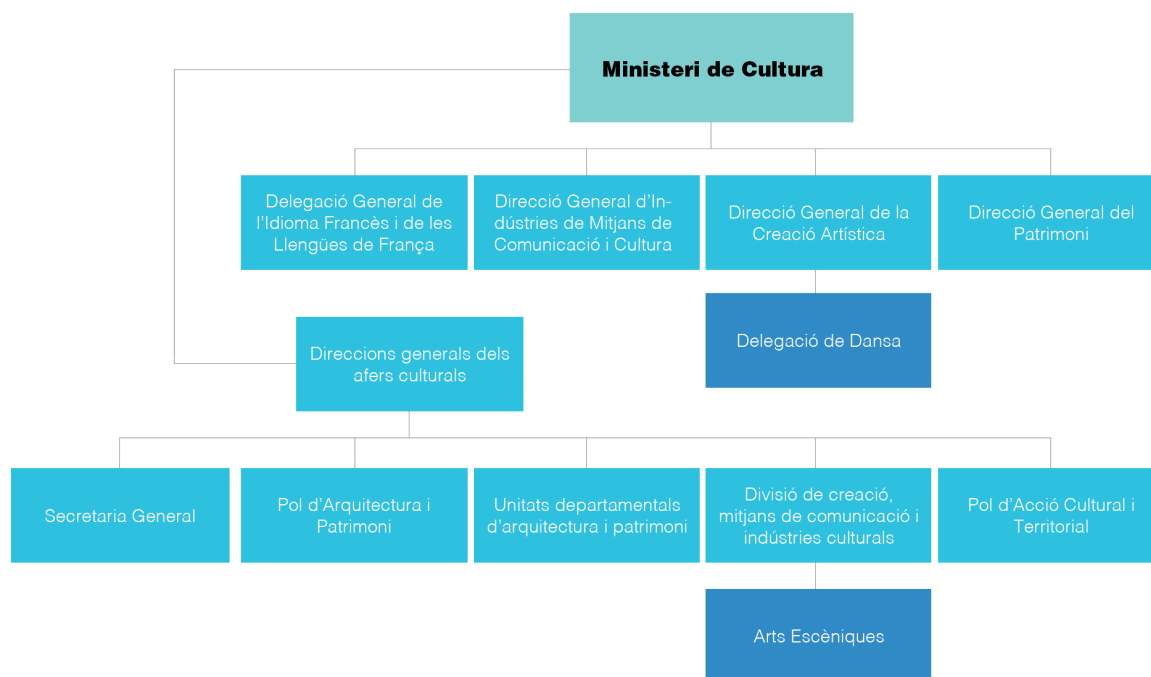
Per poder obtenir una formació preparatòria (d'una durada de dos anys), es van obrir sis centres de formació a les ciutats de Bordeus, Nantes, Rouen, Poitiers, Tolosa de Llenguadoc i Pantin (al costat de París). A més d'aquests centres públics, una trentena de centres privats estan habilitats pel Ministeri per a la preparació del diploma.

c. Organització institucional

En un país fortament centralitzat com és França, cal esmentar que, en temes d'organització institucional del sector de la dansa, les institucions estan fortament descentralitzades. A continuació presentem els dispositius públics regionals (les DRAC) i les institucions coreogràfiques franceses declarades: els centres *chorégraphiques nationaux*, els *centres de développement chorégraphiques* i el Centre national de la danse.

²⁹ Service public, "Guichet unique du spectacle occasionnel (Guso)", <https://www.service-public.fr/associations/vosdroits/F1928>

³⁰ Legifrance, "Loi n°89-468 du 10 juillet 1989 relative à l'enseignement de la danse", <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000322091>

Organigrama de l'Administració pública cultural a França – Ministeri de Cultura (font: elaboració pròpia).

Direction régionale des affaires culturelles (DRAC)

Des del 1977, el Ministeri de Cultura és present en cada una de les regions franceses gràcies a les direccions regionals d'afers culturals. Sota l'autoritat dels *préfets*, representants de l'Estat a les regions, les DRAC tenen com a missió principal l'aplicació, en funció del context regional, dels objectius definits pel Ministeri.³¹

Les seves missions afecten els sectors següents: patrimoni, museus, arxius, llibre i lectura pública, música i dansa, teatre i espectacles, cultura científica i tècnica, arts plàstiques, cinema i audiovisual.

Les 18 DRAC vetllen pel bon funcionament, el seguiment i l'avaluació de les accions que depenen de les polítiques nacionals a favor de la dansa. En aquest sentit, les missions de les DRAC s'articulen entorn de cinc eixos: acompanyament dels equipaments nacionals reconeguts pel Ministeri (Centre chorégraphique national, xarxes nacionals de *centres de développement chorégraphique* i les *scènes nationales*), desenvolupament dels programes d'intervenció (espais subvencionats, espais de creació, xarxes de difusió, residències, festivals, etc.), gestió dels ajuts a la creació coreogràfica, seguiment dels centres i estructuració de l'ensenyament de la dansa i dels diplomes d'Estat de professorat de dansa i consultoria.³²

³¹ Légifrance, "Décret n° 2010-633 du 8 juin 2010 relatif à l'organisation et aux missions des directions régionales des affaires culturelles", <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000022324484/>

³² Ministère de la Culture, "Les directions régionales des affaires culturelles", <https://www.culture.gouv.fr/Regions>

El Ministeri de Cultura va iniciar l'any 1984, amb el vistiplau de les regions, la creació dels *centres chorégraphiques nationaux*, que van permetre contractar coreògrafs arreu del territori francès i desenvolupar, al seu voltant, espais de creació. Actualment, França compta amb 19 centres, que són dirigits per coreògrafs de renom i constitueixen la base del sector coreogràfic francès.

D'altra banda, l'Estat francès acompanya l'activitat dels *centres de développement chorégraphique nationaux* (CDCN), que situen la seva acció, principalment, dins l'àmbit de l'acompanyament dels artistes en creació i del desenvolupament de la cultura coreogràfica.

Finalment, el Centre national de la danse, amb seus a Pantin, a la rodalia de París (Illa de França), i a Lió (Alvèrnia-Roine-Alps), és la tercera gran institució francesa dedicada a la dansa.

A continuació es presenten les adreces de les seus principals de les 18 DRAC (o DAC per a les que es troben als territoris francesos en altres continents):

DRAC Auvergne – Rhône-Alpes

Le Grenier d'abondance

6, quai Saint-Vincent

69283 Lyon

Tel. +33 472 00 44 00

drac.ara@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Auvergne-Rhone-Alpes

DRAC Bourgogne-Franche-Comté

Hôtel Chartraire de Montigny

39, rue Vannerie

BP 10578

21005 Dijon

Tel. +33 380 68 50 50

drac.bfc@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Bourgogne-Franche-Comte

DRAC Bretagne

Hôtel de Blossac

6, rue du Chapitre

CS 24405

35044 Rennes

Tel. +33 299 29 67 67

bretagne@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Bretagne

DRAC Centre-Val de Loire

6, rue de la Manufacture

45043 Orléans

Tel. +33 238 78 85 00

centre@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Centre-Val-de-Loire

DRAC Corse

Villa San Lazaro

1, chemin de la Pietrina

CS 10003

20704 Ajaccio

Tel. +33 495 51 52 15

corse@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Corse

DRAC Grand Est

Palais du Rhin

2, place de la République

67000 Strasbourg

Tel. +33 388 15 57 00

drac.acal@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Grand-Est

DRAC Hauts-de-France

3, rue du Lombard

CS 80016

59041 Lille

Tel. +33 320 06 87 58

contact.drac.nord-pas-de-calais-picardie@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Hauts-de-France

DRAC Île-de-France

45-47, rue Le Peletier

75009 Paris

Tel. +33 156 06 50 00

drac.ile-de-france@culture.gouv.fr

www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Ile-de-France

DRAC Normandie

13 *bis*, rue Saint-Ouen
14000 Caen
Tel. +33 231 38 39 40
drac.normandie@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Normandie

DRAC Nouvelle-Aquitaine

54, rue Magendie
CS 41229
33074 Bordeaux
Tel. +33 557 95 02 02
alpc@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/DRAC-Nouvelle-Aquitaine

DRAC Occitanie

Hôtel de Grave
5, rue Salle-l'Évêque
34000 Montpellier
Tel. +33 467 02 32 00
drac.lmp@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Occitanie

DRAC Pays de la Loire

1, rue Stanislas Baudry
BP 63518
44035 Nantes
Tel. +33 240 14 23 00
drac.paysdelaloire@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Pays-de-la-Loire

DRAC Provence-Alpes-Côte d'Azur

23, boulevard du Roi René
13617 Aix-en-Provence
Tel. +33 442 16 19 00
paca@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Drac-Provence-Alpes-Cote-d-Azur

DAC Guadeloupe

22, rue Perrinon
97100 Basse-Terre
Tel. +590 41 14 80
guadeloupe@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Dac-Guadeloupe

DAC Guyane

4, rue du Vieux Port
97321 Cayenne
Tel. +594 25 54 00
guyane@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Dac-Guyane

DAC Martinique

Villa les Pergolas
54, rue du Professeur Raymond Garcin
97200 Fort de France
Tel. +596 60 05 36
secretaire.martinique@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/DAC-Martinique

DAC Mayotte

Préfecture de Mayotte
Service des affaires culturelles
BP 676
97600 Mamoudzou
Tel. +269 63 00 48
dac-mayotte@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Dac-Mayotte

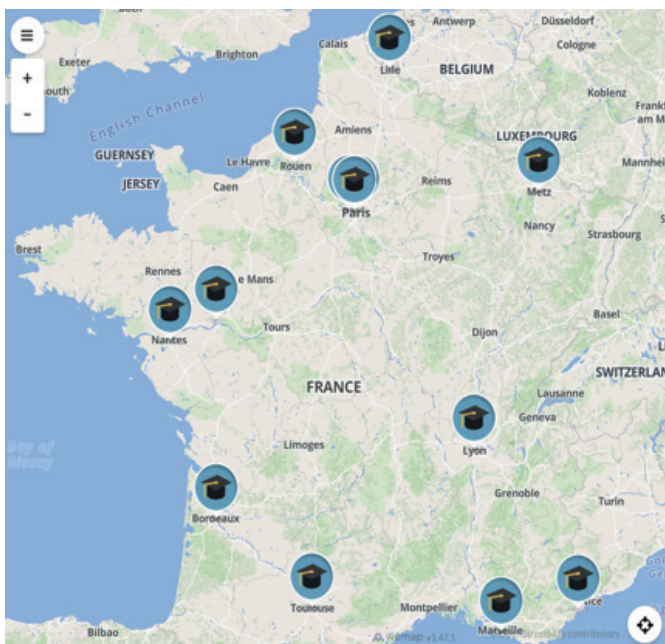
DAC La Réunion

23, rue Labourdonnais
CS 71045
97464 Saint-Denis
Tel. +262 21 91 71
la-reunion@culture.gouv.fr
www.culture.gouv.fr/Regions/Dac-de-La-Reunion

Centres chorégraphiques nationaux (CCN)

Els *centres chorégraphiques nationaux* (CCN) són la posada en funcionament d'una sèrie de polítiques de l'Estat de suport a la dansa i els organismes territorials francesos durant els anys setanta i vuitanta, en el marc d'una descentralització cultural, per acompanyar la creació coreogràfica. Més tard, les seves missions van passar a incloure l'acompanyament d'artistes independents i la transmissió de l'art coreogràfic.

Actualment, a França hi ha 19 CCN que actuen com a entitats jurídiques independents sota la direcció d'un o diversos artistes que desenvolupen la seva missió de servei públic en matèria de creació i difusió de la dansa i recursos i informació per als professionals artistes o docents.

Els centres coreogràfics nacionals
(font: Ministère de la Culture)

Missions dels CCN

Les missions principals d'un CCN són la creació, la producció i la difusió de peces coreogràfiques. A més a més, els CCN exerceixen funcions associades en coherència amb els territoris d'implantació. Per exemple, el suport al desenvolupament de projectes coreogràfics independents, la posada en marxa d'accions pedagògiques en l'àmbit escolar, la creació de programes de formació de dansa o d'accions de sensibilització dels públics territorials més propers i el foment de l'ocupació dels artistes coreogràfics.³³

³³ Ministère de la Culture, "Les Centres chorégraphiques nationaux", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Danse/La-danse-en-France/Les-centres-choregraphiques-nationaux>

Pel que fa a la creació i la producció, els CCN donen suport a la creació de peces, tant en la recerca i l'experimentació com afavorint la circulació de les obres creades. Cadascun dels CCN està dotat d'espais de treball i dels mitjans financers necessaris que permetin la producció d'espectacles. A més, els CCN tenen un paper essencial en el suport a la producció per a coreògrafs independents amb dispositius d'acollida d'una companyia/artista, l'accés gratuït als espais de treball o la participació del CCN en els tràmits de realització d'un projecte o de creació coreogràfica.

Els CCN promouen la difusió de les obres creades pel seu equip de direcció (o del seu repertori) a escala local, regional, nacional i internacional. D'altra banda, els centres coreogràfics nacionals contribueixen també al desenvolupament de l'espai de la dansa dins l'oferta d'espectacles en el territori on estan instal·lats.

Els CCN també tenen una política d'educació artística en l'àmbit de les belles arts, la cultura cinematogràfica o la pràctica artística. A més a més, els CCN ofereixen assessorament, informació i consell sobre la pràctica i el desenvolupament de projectes de dansa, alhora que contribueixen a una oferta de formació i de perfeccionament destinada a joves professionals (mitjançant pràctiques, beques i entrenaments professionals).

Per tant, a més de fomentar la creació i difondre les peces dels seus artistes, el CCN també ofereix eines de treball per a artistes convidats.

Funcionament dels CCN

Els CCN estan dirigits per un o diversos coreògrafs representants d'estètiques diferents: des d'escoles clàssiques fins al hip-hop, passant per una gran diversitat de tendències de la dansa contemporània. El director o directora del CCN és nomenat després d'un procediment de selecció intern i per una durada de quatre anys renovables.

Des del punt de vista jurídic i organitzatiu, els CCN són associacions. En l'àmbit laboral, els ballarins i ballarines contractats per un CCN poden tenir un contracte indefinit (CDI) o, com passa més sovint, un contracte temporal (CDD). L'any 2014, el conjunt de centres coreogràfics nacionals van contractar 588 persones a temps complet (el 45 % dels quals eren artistes).³⁴

Els CCN acompanyen els artistes i els equips artístics amb diversos dispositius: l'*accueil-studio*, la residència d'artistes associats i la cessió d'espais de treball.³⁵

³⁴ Centre national de la danse, "Centres chorégraphiques nationaux 2018", <https://www.cnd.fr/fr/file/file/394/inline/CCNjanvier2018.pdf>

³⁵ CCN Tours, "Charte de l'accueil-studio des CCN", http://www.ccntours.com/media/ccnt/34518-charteaccueilstudioccn_v28mars11.pdf

- El dispositiu de l'*accueil-studio*: els CCN acompanyen els coreògrafs i les companyies en el seu procés de creació, producció i difusió, amb residències dotades de mitjans de producció, i ofereixen també un suport específic (administratiu, tècnic, etc.). Els CCN prioritzen l'acollida d'equips que debutin o que procedeixin de la resta del territori francès –és a dir, de fora la regió de París (Illa de França)– i, alhora, treballen per acollir artistes de renom nacional o internacional. Acullen una mitjana de 130 artistes en residència per any. El 80 % d'aquestes residències de producció són coproduccions.³⁶
- La residència d'artistes associats: els CCN (i els CDCN) poden acollir, per mitjà de convenis, d'una durada de dos o tres anys i renovables, artistes que passen a ser associats mitjançant una contribució de fins a 45.000 euros per any i artista. També acullen companyies estrangeres, amb l'objectiu de fer coproduccions.³⁷
- La cessió d'espais de treball: gràcies a les seves instal·lacions, els CCN i els CDCN poden cedir espais de treball als artistes.³⁸

Segons les últimes dades disponibles de la temporada 2014-2015, els 19 CCN van proposar 1.246 representacions, les quals van reunir 451.608 espectadors. La temporada 2013-2014 es van crear 126 espectacles, dels quals 21 eren creacions de les direccions dels CCN; 19, d'altres artistes, i 85, represes de creacions anteriors dels CCN. Globalment, els indicis d'evolució de l'activitat dels CCN (nombre de representacions, entrades i produccions) es redueixen en comparació de la temporada anterior, fet que es dona des de la temporada 2008-2009.³⁹

A continuació es presenten les adreces de les seus dels 19 CNC:

Centre chorégraphique national Aix-en-Provence. Ballet Preljocaj – Pavillon Noir

530, avenue Mozart

CS 30824

13627 Aix-en-Provence

Tel. +33 442 93 48 00

ballet@preljocaj.org

www.preljocaj.org

Direcció artística: Angelin Preljocaj

Gènere estètic: dansa contemporània

³⁶ Ministère de la Culture, "30 ans des CCN: une plateforme pour la culture chorégraphique", <https://www.culture.gouv.fr/Actualites/30-ans-des-CCN-une-plateforme-pour-la-culture-choregraphique>

³⁷ Ministère de la Culture, "La résidence d'artiste: un outil inventif au service des politiques publiques", <https://www.artcena.fr/sites/default/files/medias/R%C3%A9sidence%20d%27artiste%20Tome%201%20%C3%A9tude.pdf>

³⁸ Centre national de la danse, "Aides pour la danse", https://www.cnd.fr/fr/file/file/248/inline/Aides%20pour%20la%20danse_juin17.pdf

³⁹ Centre national de la danse, "Centres chorégraphiques nationaux 2018", <https://www.cnd.fr/fr/file/file/394/inline/CCNjanvier2018.pdf>

Centre national de danse contemporaine – Angers (CNDC)

17, rue de la Tannerie

BP 50107

49101 Angers

Tel. +33 244 01 22 66

contact@cndc.fr

www.cndc.fr

Direcció artística: Robert Swinston

Gènere estètic: dansa contemporània

VIADANSE – CCN Bourgogne Franche Comté à Belfort

3, avenue de l'Espérance

90000 Belfort

Tel. +33 384 58 44 88

contact@viadanse.com

www.viadanse.com

Direcció artística: Héla Fattoumi i Éric Lamoureux

Gènere estètic: dansa contemporània

CCN – Malandain Ballet Biarritz

Gare du Midi

23, avenue Foch

64200 Biarritz

Tel. +33 559 24 67 19

ccn@malandainballet.com

www.malandainballet.com

Direcció artística: Thierry Mandalain

Gèneres estètics: dansa clàssica, neoclàssica

CCN de Caen en Normandie / Halles aux granges

11-13, rue du Carel

BP 75411

14054 Caen

Tel. +33 231 85 83 94

info@ccnccn.eu

www.ccnccn.eu

Direcció artística: Alban Richard

Gènere estètic: dansa contemporània

CCN de Créteil et du Val-de-Marne / Compagnie Käfig

C/O Maison des Arts – Place Salvador Allende

94000 Créteil

Tel. +33 156 71 13 20

contact@ccncreteil.com

www.ccncreteil.com

Direcció artística: Mourad Merzouki

Gènere estètic: dansa hip-hop

CCN2 – Centre chorégraphique national de Grenoble

4, rue Paul Claudel

BP 2448

38034 Grenoble

Tel. +33 476 00 79 80

direction@ccn2.fr

www.ccn2.fr

Direcció artística: Rachid Ouramdane i Yoann Bourgeois

Gènere estètic: dansa contemporània

Centre chorégraphique national de la Rochelle / Cie Accrorap

Chapelle Fromentin

14, rue du Collège

17025 La Rochelle

Tel. +33 546 41 17 75

contact@ccnlarochelle.com

www.ccnlarochelle.com

Direcció artística: Kader Attou

Gènere estètic: dansa hip-hop

Le Phare, CCN du Havre Normandie

30, rue des Briquetiers

76600 Le Havre

Tel. +33 235 26 23 00

contact@lephare-ccn.fr

www.lephare-ccn.fr

Direcció artística: Emmanuelle Vo-Dinh

Gènere estètic: dansa contemporània

CCN – Ballet National de Marseille

20, boulevard de Gabès

13417 Marseille

Tel. +33 491 32 72 72

accueil@ballet-de-marseille.com

www.ballet-de-marseille.com

Direcció artística: col·lectiu (La) Horde

Gèneres estètics: dansa clàssica, dansa contemporània

ICI – CCN de Montpellier / Occitanie

Agora, boulevard Louis Blanc

34000 Montpellier

Tel. +33 467 60 06 70

accueil@ici-ccn.com

ici-ccn.com

Direcció artística: Christian Rizzo

Gènere estètic: dansa contemporània

Ballet de l'Opéra national du Rhin / Centre chorégraphique national

38, passage du Théâtre

BP 81165

68053 Mulhouse

Tel. +33 389 45 94 10

ballet@onr.fr

www.operanationaldurhin.eu

Direcció artística: Bruno Bouché

Gèneres estètics: dansa contemporània, dansa clàssica, dansa neoclàssica

CCN / Ballet de Lorraine

3, rue Henri Bazin

BP 70645

54010 Nancy

Tel. +33 383 85 69 01

cpotdevin@ballet-de-lorraine.eu

www.ballet-de-lorraine.eu

Direcció artística: Petter Jacobsson

Gèneres estètics: dansa clàssica, dansa contemporània

CCN de Nantes

23, rue Noire
44000 Nantes
Tel. +33 240 93 30 97
contact@ccnn.fr
www.ccnnantes.fr

Direcció artística: Ambra Senatore
Gènere estètic: dansa contemporània

CCN d'Orléans

37, rue du Bourdon Blanc
CS 42348
45023 Orléans
Tel. +33 238 62 41 00
infos@ccn-orleans.com
www.ccn-orleans.com

Direcció artística: Maud Le Pladec
Gènere estètic: dansa contemporània

Centre chorégraphique national de Rennes et de Bretagne

38, rue Saint-Melaine
CS 20831
35108 Rennes
Tel. +33 299 63 88 22
info@ccnrb.org
www.ccnrb.org

Direcció artística: col·lectiu FAIR[E] (Bouside Aït-Atmane, Iffra Dia, Johanna Faye, Céline Gallet, Linda Hayford, Saïdo Lehlouh, Marion Poupinet i Ousmane Sy)
Gènere estètic: dansa contemporània

CCN de Rillieux-la-Pape

30 *ter*, avenue Général Leclerc
69140 Rillieux-la-Pape
Tel. +33 472 01 12 30
info@ccnr.fr
www.ccnr.fr

Direcció artística: Yuval Pick
Gènere estètic: dansa contemporània

CCN de Roubaix Hauts-de-France

33, rue de l'Épeule

59100 Roubaix

Tel. +33 320 24 66 66

contact@balletdunord.fr

www.balletdunord.fr

Direcció artística: Sylvain Groud

Gènere estètic: dansa contemporània

CCN de Tours

47, rue du Sergent Leclerc

37000 Tours

Tel. +33 247 36 46 00

info@ccntours.com

www.ccntours.com

Direcció artística: Thomas Lebrun

Gènere estètic: dansa contemporània

L'Association des Centres chorégraphiques nationaux

L'Associació dels Centres Coreogràfics Nacionals (ACCN) és una associació que va néixer el 1995 per iniciativa de diversos directors de CCN. Aquesta associació té com a objectiu afavorir l'intercanvi i el debat entre professionals dels membres dels CCN, així com el desenvolupament de programes de difusió, de formació i de cultura coreogràfica.

L'ACCN va proposar l'any 2004 una nova missió d'estudi sobre l'evolució i l'actualitat dels riscos artístics i institucionals dels CCN. Aquest treball va donar com a resultat l'edició el 2006 d'una obra, *L'Art en présence*, que proposa una reflexió enriquida per nombrosos testimonis, escrits d'experts i expertes i xifres clau, sobre les diferents missions dels CCN.

D'altra banda, durant la temporada 2014-2015, en què se celebraven els 30 anys d'existència dels CCN, l'ACCN va organitzar una jornada de reflexió sobre el sector coreogràfic amb un seminari que va reunir els diferents agents del sector. Aquesta iniciativa tenia la voluntat d'esdevenir l'inici d'un moviment col·lectiu de comunicació d'experiències i problemes comuns en el món artístic i cultural dels diversos CCN.⁴⁰

⁴⁰ ACCN, "Enjeux et propositions pour le secteur chorégraphique",
<https://accn.fr/les-ccn-ont-30-ans/seminaire-enjeux-et-propositions-pour-le-secteur-choregraphique>

La junta de l'ACCN (votada el 9 de juliol de 2020) era:

- Héla Fattoumi, codirectora de VIADANSE CCN de Bourgogne Franche-Comté a la ciutat de Belfort
- Sylvain Groud, director del Ballet du Nord, CCN & Vous!
- Petter Jacobsson, director del CCN – Ballet de Lorraine
- Ambra Senatore, directora del CCN de Nantes
- Grégory Cauvin, secretari general del CCN – Ballet de Lorraine
- Armelle Guevel, codirectora adjunta delegada per al desenvolupament al Ballet du Nord, CCN & Vous!
- Erika Hess, directora delegada al CCN de Nantes
- Yves Kordian, director delegat al CCN – Malandain Ballet Biarritz

ACCN

12-14, rue Léchevin

75011 Paris

Tel. +33 231 85 83 94

info@accn.fr

www.accn.fr

Centres de développement chorégraphique nationaux (CDCN)

El primer centre de desenvolupament coreogràfic (CDC) va ser creat l'any 1995 a Tolosa de Llenguadoc. Aquestes entitats, que s'han desenvolupat sovint a partir de l'activitat d'un festival o un esdeveniment de dansa, han adoptat progressivament el nom de *centres de développement chorégraphique national* i han donat lloc avui a una xarxa de 12 CDCN, que comparteixen missions comunes i sostingudes pels diversos territoris i per l'Estat. No va ser fins a l'any 2017 que foren reconeguts pel Ministeri de Cultura, i van afegir al seu nom la *N*, de *national*. Aquesta implicació més gran de l'Estat ha permès als 12 centres fer més perenne la seva acció i gaudir de més reconeixement per part de les diferents administracions dels territoris on estan instal·lats.⁴¹

⁴¹ A-CDCN, "Qu'est-ce qu'un CDCN?", <https://www.a-cdcn.fr/>

Els centres de desenvolupament coreogràfic nacionals
(font: Ministère de la Culture)

Missions dels CDCN

Constituïts com a entitats jurídiques amb autonomia de gestió, els CDCN tenen com a objectius difondre i realçar la diversitat i la creació coreogràfica i, també, descobrir noves estètiques en dansa i nous talents.⁴²

Dirigits per un director o una directora, professional del sector, però no en activitat de creació, els CDCN es comprometen en un llarg ventall de missions: suport a la creació i la difusió de la dansa al seu territori, acollida i acompanyament a residències d'artistes, creació i animació de centres de recursos per la dansa, formació d'amateurs i professionals i desenvolupament i sensibilització dels públics a la dansa contemporània.

Tanmateix, més enllà dels objectius comuns compartits pel conjunt de CDCN, cadascun dels centres de dansa té un projecte original relatiu a la seva història, els seus vincles territorials i les diferents companyies i autors amb els quals participa i dels quals es nodreix artísticament.

Funcionament dels CDCN

Per afavorir la presència artística, a cada CDCN hi resideixen artistes associats, amb un contracte d'una durada de dos a tres anys, renovable. Així mateix, gràcies al

⁴² Ministère de la Culture, "Les Centres de développement chorégraphiques nationaux", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Danse/La-danse-en-France/Les-centres-de-developpement-choreographique-nationaux>

dispositiu *accueil-studio*, els CDCN acompanyen els coreògrafs i les companyies en el seu procés de recerca, creació, producció o difusió i ofereixen residències dotades de mitjans per a la producció, així com d'un suport específic (administratiu, tècnic...). Finalment, també lloguen estudis i espais de treball.

D'altra banda, l'Estat francès acompanya anualment l'activitat dels CDCN, sobretot dins l'àmbit de l'acompanyament dels artistes en creació (50 companyies per any) i dins l'àmbit del desenvolupament de la cultura coreogràfica (250 espectacles programats per any).⁴³

La xarxa dels CDCN coprodueix una producció cada any, que fa gira pels 12 centres.

L'Association des Centres de développement chorégraphiques (A-CDCN)

L'Associació dels Centres de Desenvolupament Coreogràfic (A-CDCN) és una associació que va néixer per iniciativa dels CDCN. L'associació té com a objectiu organitzar intercanvis i debats entre els CDCN de la seva xarxa, entorn de les missions que els confia l'Estat per generar accions comunes per promoure i dinamitzar l'àmbit de la dansa en el seu estat més primitiu (creació, recerca, acompanyament d'artistes emergents, formació i inserció dels professionals de la dansa, etc.).

L'any 2016, l'A-CDCN va publicar una guia sobre els CDCN, "*En action – Les centres de développement chorégraphiques*".

La junta directiva de l'A-CDCN és la següent::

- Liliane Schaus, directora (La Maison CDCN Uzès Gard Occitanie)
- Corinne Gaillard, vicepresidenta (La Place de la Danse – CDCN Toulouse / Occitanie)
- Isabelle Martin-Bridot, tesorera (Les Hivernales – CDCN d'Avignon)
- Frédéric Pérouchine, secretari general
- Thomas Da Silva Antunes, coordinador

A-CDCN

La Manufacture CDCN Bordeaux Aquitaine
226, boulevard Albert Ier
33800 Bordeaux
Tel. +33 557 54 10 40
contact@a-cdcn.fr
www.a-cdcn.fr/

⁴³ Ministère de la Culture et de la Communication, "Évaluation de la politique en faveur du spectacle vivant", https://www.modernisation.gouv.fr/sites/default/files/fichiers-attaches/epp_spectacle-vivant_rapport-diagnostic_2014.pdf

A continuació es presenten les adreces dels 12 CDCN:

Le Pacifique – CDCN Grenoble – Auvergne-Rhône-Alpes

30, chemins des Alpins

38100 Grenoble

Tel. +33 476 46 33 88

contact@lepacifique.com

www.lepacifique-grenoble.com

Direcció: Christiane Blaise

Le Dancing – CDCN Dijon Bourgogne – Franche-Comté

6, avenue des Grésilles

21000 Dijon

Tel. +33 380 73 97 27

info@art-danse.com

www.art-danse.org/

Direcció: Jérôme Franc

Pôle Sud – CDCN Strasbourg

1, rue de Bourgogne

67100 Strasbourg

Tel. +33 388 39 23 40

infos@pole-sud.fr

www.pole-sud.fr/

Direcció: Joëlle Smadja

Touka Danses – CDCN Guyane

111, rue Christophe Colomb

97300 Cayenne

Tel. +33 594 28 25 93

toukadanses.cdcguyane@gmail.com

www.toukadanses-cdc-guyane.com/

Direcció: Norma Claire

Le Gymnase CDCN

5, rue du Général Chanzy

CS 30453

59058 Roubaix

Tel. +33 320 20 70 30

contact@gymnase-cdc.com

www.gymnase-cdc.com/

Direcció: Céline Bréant

L'Échangeur – CDCN Hauts-de-France

53, rue Paul Doucet
02400 Château Thierry
Tel. +33 323 82 87 22
echangeur@echangeur.org
www.echangeur.org
Direcció: Christophe Marquis

La Briqueterie – Centre de développement chorégraphique national du Val-de-Marne

17, rue Robert Degert
94407 Vitry-sur-Seine
Tel. 33 146 86 17 61
accueil@alabriqueterie.com
www.alabriqueterie.com/
Direcció: Daniel Favier

Ateliers de Paris CDCN

Cartoucherie, route du Champ de Manœuvre
75012 Paris
Tel. +33 141 74 17 07
info@atelierdeparis.org
www.atelierdeparis.org/
Direcció: Anne Sauvage

La Maison – CDCN Uzès Gard Occitanie

2, place aux Herbes
30700 Uzes
Tel. +33 466 22 51 51
info@lamaison-cdcn.fr
www.lamaison-cdcn.fr/
Direcció: Liliane Schaus

La Place de la Danse – CDCN Toulouse / Occitanie

5, avenue Etienne Billières
31300 Toulouse
Tel. +33 561 59 98 78
info@laplacedeladanse.com
laplacedeladanse.com
Direcció: Corinne Gaillard

La Manufacture – CDCN Nouvelle-Aquitaine Bordeaux La Rochelle

226, boulevard Albert 1er

33800 Bordeaux

Tel. +33 557 54 10 40

bordeaux@lamanufacture-cdcn.org

www.lamanufacture-cdcn.org

Direcció: Stephan Lauret

Les Hivernales – CDCN d'Avignon

18, rue Guillaume Puy

84000 Avignon

Tel. +33 490 82 33 12

info@hivernales-avignon.com

www.hivernales-avignon.com

Direcció: Isabelle Martin-Bridot

Centre national de la danse (CND)

Creat l'any 1998 i dirigit des del 2019 per Catherine Tsekenis, el [Centre Nacional de la Dansa](#) és una institució pública que depèn del Ministeri de Cultura. El centre és un equipament nacional que centralitza el conjunt de recursos al servei de la dansa en dues seus: Pantin (Illa de França, rodalia de París) i Lió (Alvèrnia-Roine-Alps). La seva missió és, principalment, l'acompanyament i la formació dels ballarins professionals, la conservació i la difusió del patrimoni coreogràfic i el suport a la creació de peces coreogràfiques, així com la difusió.⁴⁴

El CND té unes característiques que el fan únic en el sector de la dansa a França. Les seves fortaleses són: el nivell de competència dels equips, la diversitat de perfils i l'equipament, amb el centre de Pantin situat als afores de París en un espai renovat, amb 14 estudis, dels quals tres estan oberts al gran públic per a espectacles o *performances*, una mediateca, una sala de projeccions, formacions i un centre de recursos i serveis per als professionals i les companyies. El CND de Lió està situat a prop de l'estació de tren Lyon-Perrache, amb tres estudis i sales de reunions. El centre de Pantin té, a més, una mediateca especialitzada, única al món, que conserva i edita prop de 100 fons d'arxius d'artistes i de personalitats del món de la dansa, amb més de 90.000 referències.⁴⁵

⁴⁴ Ministère de la Culture, "Le Centre national de la danse", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Danse/Organismes-choreographiques/Creation-Diffusion/Le-Centre-national-de-la-Danse>

⁴⁵ Centre national de la danse, "Services", <https://www.cnd.fr/fr/section/5-services>

Les missions principals del Centre national de la danse giren entorn de tres eixos:

- L'acompanyament i la formació dels ballarins i ballarines professionals, així com el servei als professionals de la dansa.
- La conservació i la difusió del patrimoni coreogràfic, gràcies, entre d'altres, a la mediateca i la cinemateca o els programes educatius artístics i culturals.
- El suport a la creació de peces coreogràfiques, gràcies als estudis cedits a les companyies de dansa que fan ús del centre, així com a la difusió i l'apropament del món de la dansa al públic (mediació).

L'any 2019 es van fer 22 residències de creació i 30 residències d'experimentació. 475 companyies de dansa van tenir accés al lloguer d'espais de treball i es van escollir sis artistes associats. A més, els centres van acollir 38.208 espectadors, dels quals 12.158 van assistir pagant entrada.

El pressupost total del CND va ser de 10.864.991 d'euros, del qual el 90,5 % és finançament públic, principalment del Ministeri de Cultura (els anys anteriors, aquest finançament tenia un percentatge més baix). El 0,5 % restant prové de recursos propis. També, i segons les últimes dades disponibles de l'any 2019, el centre va tenir despeses per un total de 10.864.990,54 d'euros (gairebé tot el seu pressupost).⁴⁶

Centre national de la danse (seu principal)

1, rue Victor Hugo
93507 Pantin
Tel. +33 1 41 83 27 27
ressources@cnd.fr

Centre national de la danse (Lyon)

40 *ter*, rue Vaubecour
69002 Lyon
Tel. +33 4 72 56 10 70
cndlyon@cnd.fr

⁴⁶ Centre national de la danse, "Rapport d'activité 2019", <https://www.cnd.fr/fr/page/2-rapport-d-activite>

d. Recursos

Ministeri de Cultura

L'any 2019, el pressupost total del Ministeri de Cultura era de 10.000 milions d'euros, dels quals 780,9 milions es van destinar a la creació artística (que inclou la dansa).⁴⁷

El pressupost del Ministeri per al 2020 és de 9.700 milions d'euros, amb un augment de la part destinada al patrimoni cultural (monuments històrics) i una clara aposta pel Pass Culture (10 milions d'euros més per a l'aplicació de geolocalització cultural). Dins d'aquesta partida cultural, les subvencions a la baixa són per als museus (en particular, la dotació pública destinada al museu del Louvre, que baixa d'11 milions d'euros i inicia una fase experimental d'autogestió museística).⁴⁸

Amb un augment del pressupost destinat a la cultura, en matèria de creació, més enllà del suport a la diversitat de la creació i de la seva inscripció en la durada de la xarxa territorial en el conjunt del territori francès, les prioritats del Ministeri per al quadrienni 2018-2022 són les accions que facilitin la vida cultural a les regions, així com la difusió de les creacions artístiques a un públic més ampli (la prioritat són els joves, la qual cosa explica la inversió creixent en el projecte Pass Culture).⁴⁹

Office nationale de diffusion artistiques (ONDA)

Segons dades de l'any 2016, l'Oficina Nacional de Difusió Artística va tenir un pressupost de 4.783 milions d'euros (aportats pel Ministeri de Cultura), amb el qual va donar suport a 1.892 representacions i a 1.500 espectacles de 28 països diferents. D'aquests espectacles, els que pertanyen a la dansa i al teatre van representar la majoria (un 41 % i un 36 %, respectivament), seguits de la música (18 %) i el circ i els titelles (3 % i 2 %, respectivament). El 5 % dels espectacles van tenir lloc en l'espai públic.⁵⁰

L'any 2019, l'ONDA va donar suport a la difusió de 909 espectacles de 691 artistes i companyies per a un total de 3.793 representacions i per un import de 2.793.336 euros (un pressupost que ha augmentat lleugerament els tres últims anys).⁵¹

⁴⁷ Ministère de la Culture, "Réseau, budget, personnel, Le Ministère de la Culture en chiffres", <https://www.culture.gouv.fr/Actualites/Reseau-budget-personnels-le-ministere-de-la-Culture-en-chiffres>

⁴⁸ Telerama, "Budget de la culture 2020: stable, mais moins d'argent pour le Louvre", <https://www.telerama.fr/scenes/budget-de-la-culture-2019-stable,-mais-moins-dargent-pour-le-louvre,n6442807.php>

⁴⁹ Ministère de la Culture, "Budget 2020 du Ministère de la Culture", <https://www.culture.gouv.fr/Presse/Dossiers-de-presse/Budget-2020-du-ministere-de-la-Culture>

⁵⁰ ONDA, "Bilan d'activité ONDA 2016", https://issuu.com/officenationaldiffusionartisti/docs/bilan_d_activite___2016

⁵¹ ONDA, "Soutiens financiers", <https://www.onda.fr/soutiens-financiers/>

3. Finançament

a. Sector públic

Línies d'ajut per a la creació i els projectes de dansa

Des del 1998, són les DRAC les que gestionen els finançaments públics. L'any 2015, el Ministeri de Cultura va efectuar una refosa completa de les subvencions i, des del 2016, un dispositiu únic regeix els ajuts a la creació en matèria de dansa, teatre, arts de carrer, circ i música. Aquesta refosa inclou tres tipus d'ajuts financers: projectes, estructuració i concertació.⁵²

L'ajut als projectes (*aide au projet*)

Import mínim de l'ajut: 10.000 euros

L'*aide au projet* és una subvenció puntual atribuïda per crear, difondre o tornar a produir un espectacle. És un ajut accessible als artistes, les companyies o les empreses artístiques i culturals que han estat seleccionats per a un projecte i el volen desenvolupar.

La persona que demana l'ajut ha de demostrar que té algun tipus de conveni o contracte amb un empresari del sector dels espectacles i ha de precisar la data i el lloc d'una actuació amb públic, com a mínim. L'actuació s'ha de fer abans del 31 d'agost de l'any següent a l'ingrés de l'ajut. En cas de represa d'un espectacle, la sol·licitud financera comporta l'existència de costos nous i està condicionada a un nombre mínim de quatre representacions. Aquest ajut només es pot demanar un sol cop per any, per projecte i per companyia artística o artista individual. La sol·licitud d'un nou ajut l'any depèn d'haver fet un mínim de tres representacions del projecte anteriorment ajudat (quatre si és una recuperació).

⁵² Centre national de la danse, "Le Ministère de la Culture et ses établissements publics. Aides pour la danse", https://www.cnd.fr/fr/file/file/248/inline/Aides%20pour%20la%20danse_juin17.pdf

Ajuts per a l'estructuració (*aide à la structuration*)

Import mínim de l'ajut: 25.000 euros

L'*aide à la structuration* s'adreça a les companyies estables i amb un bagatge de producció que posseeixin capacitats de difusió (que hagin superat l'àmbit local o regional). L'ajut està destinat al suport de l'activitat de creació i a les accions que hi estan vinculades directament. La sol·licitud ha de ser fortament coherent des del punt de vista artístic, econòmic i social.

Aquest ajut està pensat per permetre la consolidació dels mitjans de producció i de difusió de l'equip artístic, així com la consolidació d'un treball de qualitat, donant suport a la inserció dels treballadors en un recorregut professional estructurat.

L'ajut es dona per dos anys consecutius i és renovable. La companyia ha de presentar un programa d'activitats i un pressupost pels dos anys que dura l'ajut. L'ajut té unes condicions específiques: una creació, 15 representacions (de les quals dues han de ser a fora de la regió on es presenta la sol·licitud de l'ajut) i una associació amb almenys dos productors. Una companyia pot fer una sol·licitud per a l'ajut d'estructuració sense haver rebut cap ajut abans.

Ajut de concertació (*conventionnement*)

Import mínim de l'ajut: 240.000 euros pels tres anys (no pot ser inferior als 50.000 euros el primer any)

L'objectiu del *conventionnement* és donar suport durant tres anys a l'activitat global d'una companyia i, especialment, a l'experimentació, la recerca, la creació, la producció, la difusió i la transmissió. Les companyies a les quals s'adreça principalment aquest ajut són companyies amb un cert recorregut artístic, però també que estiguin ben estructurades des d'un punt de vista administratiu, econòmic i social (sobretot pel que fa a la contractació) i que tinguin capacitat d'arribar a fer difusió a escala nacional, entre altres requisits.

Els requisits per obtenir aquest ajut són més complexos que els dels dos ajuts anteriors. S'exigeix un volum superior d'actuacions, amb convenis establerts amb un productor i actuacions a escala nacional de manera estable. L'ajut s'acorda per tres anys consecutius i és renovable.

Per als tres tipus d'ajuts, les sol·licituds s'han de fer a la Direction régionale des affaires culturelles (DRAC) del lloc de residència o de la seu social de l'artista o companyia

sol·licitant. Els períodes de sol·licitud dels ajuts acostumen a ser a la tardor, per iniciar el finançament durant l'any següent.

Tipus d'ajut	Per a qui?	Durada de l'ajut	Condicions requerides per una primera sol·licitud	Tipus	Total mínim de l'ajut
			<i>Haver fet prèviament</i>	<i>Justificar per al període de l'ajut</i>	
Aide au projet	Artista o companyia	1 any	Signatura de conveni o contracte per a una actuació amb públic, com a mínim	1 representació, si és de creació; 4, si són reestrenes	10.000 per any
Aide à la structuration	Companyia confirmada, difusió fora de la regió	2 anys	Realització d'espectacles locals i regionals de manera estable	1 creació, 15 representacions, de les quals 2 de fora de la regió on la companyia està instal·lada, col·laboració amb dos productors	25.000 per any
Conventionnement	Companyia confirmada i estructurada, d'abast nacional	3 anys	2 creacions o 1 creació i 1 reestrena. 40 representacions, de les quals 8 de fora de la regió on està instal·lada la companyia	2 creacions o 1 creació i 1 reestrena, accions enfocades cap als públics i els territoris, 1 contracte de col·laboració amb un empresari del sector dels espectacles	240.000 pels 3 anys

Font: elaboració pròpia

Segons dades de l'any 2016, 283 companyies van rebre ajuts del Ministeri de Cultura (per un total de 8.023 milions d'euros):⁵³

- 140 companyies van obtenir l'*aide au projet*.
- 89 van obtenir l'*aide à la structuration*.
- 54 van obtenir l'*aide au conventionnement*.

⁵³ Centre national de la danse, "Être danseur en France", https://www.cnd.fr/fr/file/file/403/inline/21_ETRE_DANSEUR_EN_FRANCE.pdf

Línies d'ajut per a locals d'assaig

L'ajut *studio de danse*

Import mínim de l'ajut: 15 000 euros

Ajut creat l'any 2002 pel Ministeri de Cultura com un ajut reservat per a les companyies que reben finançament de l'ajut a l'estructuració o de l'ajut de concertació. Aquestes companyies han de justificar una activitat regular i tenir un estudi de treball o d'assaig cedit per un organisme territorial (ajuntament, regions metropolitanes, etc.). La sol·licitud s'ha de fer a través de la DRAC de referència.⁵⁴

L'ajut *accueil-studio*

Import mínim de l'ajut: 5 000 euros

Aquest ajut té com a beneficiari la companyia o l'artista que sol·licita a un CCN la utilització de sales d'assaig. Els dossiers de candidatura s'han d'enviar al CCN de la regió.⁵⁵

Línies d'ajut per a les residències

Els ajuts per a les residències tenen com a objectiu afavorir la presència de companyies en els llocs de producció, de difusió o de formació.⁵⁶ En aquest sentit, s'han posat en marxa quatre dispositius:

La residència *création, recherche ou expérimentation*

Consisteix a facilitar a un artista o un grup d'artistes les condicions tècniques i econòmiques per concebre, escriure i produir una nova obra o fer una reestrena d'una peça original. La durada d'aquesta residència pot variar entre algunes setmanes i alguns mesos, amb possibilitat de renovació.⁵⁷

⁵⁴ Entrez dans la danse, "Aides chorégraphiques", <https://entrezdansladanse.fr/ressources-danse/creer-la-danse/aides-choregraphiques/>

⁵⁵ A-CCN, "Accueil Studio", <https://accn.fr/accueil-studio>

⁵⁶ Centre national de la danse, "La convention de résidence", https://www.cnd.fr/fr/file/file/60/inline/16_CONVENTION_RE%CC%81SIDENCE.pdf

⁵⁷ Ministère de la Culture, "Contrat d'accueil en résidence d'artiste-auteur dans le cadre d'une résidence de création, de recherche ou d'expérimentation", https://www.culture.gouv.fr/content/download/152019/file/contrat_residence_2016.pdf?inLanguage=fr-FR#:~:text=Par%20%C2%AB%20%C3%A9sidence%20%C2%BB%2C%20on%20vise,lui%20fournir%20les%20moyens%20humains%2C

La residència *artiste en territoire*

Consisteix a sensibilitzar un territori en el món estètic per la via de l'activitat presencial dels artistes que acull (residència d'activitats multidisciplinària). S'adreça a companyies amb intenció d'implantar-se en un territori i d'ajudar a la seva dinamització cultural. La durada dels ajuts de residència és variable (pot anar d'uns mesos a diversos anys). És el territori que cerca dinamitzar-se culturalment el que publica les ofertes de residència per a artistes.⁵⁸

La residència *tremplin*

Enforteix la instal·lació d'un o diversos artistes, una companyia o un conjunt organitzat en un establiment o associació cultural que requereix la seva presència (multidisciplinari). El contracte dura entre dos i tres anys mitjançant una associació entre els artistes, el lloc d'acollida, l'Estat i els socis locals o nacionals.⁵⁹

La residència *artiste associé*

Fomenta l'apropament de la cultura artística als centres educatius, per la via d'un projecte artístic i cultural associat amb un centre educatiu i una entitat cultural de proximitat. La col·laboració s'estén per un període de dos o tres anys, renovable.⁶⁰

Línies d'ajut del Centre national de la danse (CND)

L'any 2002, el Ministeri de Cultura francès va crear l'ajut a la creació coreogràfica i, l'any 2006, l'*aide à la notation d'oeuvre cinématographique* i el *tutorat de danse*. Uns anys més tard, el 2010, aquests dispositius es van fusionar per donar lloc a l'*aide à la recherche et au patrimoine en danse* i l'*aide à la danse en amateur et répertoire*. El Ministeri de Cultura va assignar al CND tota la gestió d'aquests dispositius.⁶¹

⁵⁸ AAAR, "Qu'est-ce qu'une résidence-mission?",

https://aaar.fr/wp-content/uploads/2017/07/Residence_mission_mise_a_jour_octobre_2016.pdf

⁵⁹ Ministère de la Culture, "Dispositif Résidence TREMPLIN 2019",

<https://www.culture.gouv.fr/Aides-demarches/Appels-a-projets/Dispositif-Residence-TREMPIN-2019>

⁶⁰ La Terrasse, "Artistes associés: un appel d'air pour les lieux et les compagnies",

<https://www.journal-laterrasse.fr/hors-serie/artistes-associes-un-appel-d-air-pour-les-lieux-et-les-compagnies/>

⁶¹ Centre national de la danse, "Le Ministère de la Culture et ses établissements publics. Aides pour la danse",

https://www.cnd.fr/fr/file/file/248/inline/Aides%20pour%20la%20danse_juin17.pdf

Ajut per a la recerca i el patrimoni en dansa

L'objectiu principal és donar suport a la concepció, el desenvolupament i la difusió de recursos de dansa en els camps de:

- La recerca: recerca sobre el cos i el moviment, elaboració del llenguatge coreogràfic.
- El patrimoni: indexació de les obres coreogràfiques, constitució d'altres recursos, etc.
- La pedagogia.

El projecte presentat ha de ser independent de tot objectiu immediat de producció i de creació d'espectacle. L'ajut individual s'atorga a un representant del projecte concret (un cantant, un ballarí, un professor, un coreògraf, etc.). L'ajut no es pot atribuir a una estructura o companyia.

El dossier de candidatura s'ha de presentar al CND durant el mes de novembre, amb un límit d'inscripció que sol ser al febrer o al març, i les comissions de selecció tenen lloc al maig i al juny.

Ajut per a dansa amateur i repertori

Aquest dispositiu permet als grups amateurs preparar un repertori coreogràfic treballant amb un professional de la dansa. Els grups i el responsable habitual treballen amb un professional confirmat del sector amb la finalitat de refer una peça o un extracte, eventualment adaptat al nivell tècnic del grup. Paral·lelament, els grups reben també elements d'informació i de comprensió de la peça que pensen dur a terme.

Aquest ajut s'adreça a grups de dansa amateur amb un mínim de cinc ballarins i ballarines, i els membres del grup han de treballar junts des de fa almenys dos anys. L'ajut financer s'acorda *a posteriori*, segons el projecte formulat, i sempre cap a l'estructura o associació a la qual el grup artístic s'ha unit per finançar-se.

El grup es compromet a presentar el seu treball en públic com a mínim dues vegades, una de les quals serà una trobada nacional dels diferents grups seleccionats.

Les condicions per inscriure-s'hi són les mateixes que per als ajuts a la recerca i el patrimoni en dansa.

Entre els anys 2000 i 2017, la quantitat global dels ajuts atorgats pel Ministeri a les companyies de dansa ha augmentat un 8,3 %, a causa sobretot dels ajuts a les companyies concertades (+46,7 %), mentre que la quantitat total dels ajuts a les companyies (estructuració) i als projectes ha baixat, un 11,6 % i un 14,6 %,

respectivament. Així, l'any 2017, el total dels ajuts del Ministeri de Cultura va ser de 7 milions d'euros, fet que suposa una baixada del 17 % en comparació de l'any 2007.⁶²

A banda d'aquests ajuts, també hi ha ajuts **DICRéAM** (dispositiu per a la creació artística multimèdia i numèrica) per a obres de creació artística multimèdia i digital, així com ajuts a les escoles i els centres d'educació.

Els ajuts de l'ONDA

Els ajuts de l'ONDA no són subvencions i, per tant, no hi ha espectacles declarats per l'ONDA i pels quals una entitat de difusió podria pretendre a un suport financer automàtic. Així mateix, no depenen de l'activitat global d'un espai.

Els tres tipus d'ajuts que pot donar l'ONDA són:

- La garantia financera, que permet compensar una part del dèficit d'un espai per a l'acollida d'un espectacle.
- El finançament de les despeses de desplaçament. Pot tractar-se de transport de material o de viatges de persones. Aquesta línia està oberta a companyies que no siguin franceses.
- Altres tipus de despeses (per exemple, la subtitulació en el cas d'una companyia no francesa).

L'any 2016, l'ONDA va ajudar a la difusió de 835 espectacles de 609 equips artístics per a un total de 3.001 representacions en 373 estructures diferents, d'un valor total de 2.648.920 euros.⁶³

Els consellers de l'ONDA es poden desplaçar a festivals i trobades professionals internacionals per descobrir talent internacional. Un cop s'ha fet aquesta selecció, acompanyen els artistes i les companyies en la seva gira pel territori francès. És una opció i una porta oberta a companyies i artistes catalans que voldrien fer gira per França.

⁶² Ministère de la Culture, "Les chiffres clés 2019", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Etudes-et-statistiques/Publications/Collections-d-ouvrages/Chiffres-cles-statistiques-de-la-culture-et-de-la-communication-2012-2020/Chiffres-cles-2019>

⁶³ ONDA, "Bilan d'activité 2016", https://issuu.com/officenationaldiffusionartisti/docs/bilan_d_activite__2016

b. Sector privat

Cal destacar l'acció dels actors econòmics privats en el suport al sector artístic i cultural francès per diferents vies, que en el mercat cultural francès es generalitzen cada cop més. Ara mateix, hi ha quatre vies de finançament privat:⁶⁴

- Donacions
- Finançament participatiu
- Mecenatge
- Patrocini

Les donacions

Hi ha tres tipus de donacions. Es poden fer amb diners (efectiu, xec, transferència), amb material (material de decoració, material tècnic) o amb personal (una empresa posa part del seu personal a disposició). Pel que fa a la donació amb diners, també pot prendre la forma de convocatòria pública o bé de finançament participatiu, cas en el qual se'l coneix com a finançament participatiu.

Finançament participatiu

Hi ha tres tipus de finançament participatiu: el préstec, la participació en els fons propis de l'entitat o la donació.

En la participació en els fons propis, l'empresari fa una crida a inversors explicant la seva necessitat de finançament.

En el cas de les donacions, es poden fer sense compensació, amb una compensació simbòlica (*merchandising*) o amb una compensació real.

Exemple: l'any 2017, la [Maison de la Danse de Lyon](#) va publicar una campanya de finançament participatiu per crear el primer videojoc de dansa amb finalitats pedagògiques. L'objectiu era reunir un total de 20.000 euros mitjançant l'aplicació de finançament participatiu [Kiss Kiss Bank Bank](#).

⁶⁴Centre national de la danse, "Financements par les entreprises et les particuliers", https://www.cnd.fr/fr/file/file/1072/inline/4_FINANCEMENTS_ENTREPRISES.pdf

Mecenatge

El mecenatge és una donació que es compensa amb avantatges fiscals. Al *Code général des impôts* (Llei general dels impostos) hi ha dos articles (200 i 238 bis) que donen indicacions sobre les condicions d'elegibilitat per fer mecenatge. Si una persona física és mecenes, la reducció d'impostos ascendeix al 66 % de l'import de la donació, dins del límit del 20 % dels seus ingressos imposables. Aquesta reducció es descomptarà de la quantitat d'impostos que tingui. Pel que fa a les empreses, l'empresa mecenes té dret a una reducció d'impostos del 60 % (fins a un màxim de 10.000 euros o del 0,5 % de la seva facturació). Aquest import es descomptarà dels impostos que tingui l'empresa durant el mateix any fiscal.

La Llei de mecenatge de 2003 conté totes les condicions i indicacions per poder beneficiar-se d'aquestes reduccions d'impostos.⁶⁵ A més, l'any 2009, es va ampliar aquesta llei per permetre, en unes condicions determinades, el benefici del mecenatge a organitzacions homologades que tenen la seu central en un estat membre de la Comunitat Europea o en un estat part de l'espai econòmic europeu i que hagin signat un conveni fiscal amb França.

Exemple: el [CCN Mandalain Ballet de Biarritz](#) compta amb nombrosos mecenes, els quals apareixen a la seva pàgina web amb el logo i en ordre d'aportació (el mecenes principal, els grans mecenes i la resta de mecenes). Al seu web també permeten fer donacions.

Patrocini

El patrocini (*sponsoring*) és diferent del mecenatge pel fet que l'objectiu de l'aportació és obtenir un benefici directe. El patrocini, doncs, té un enfocament totalment comercial, pel qual el finançament assignat per l'empresa es destina a promocionar la seva marca o els seus productes (els beneficis publicitaris previstos han de ser proporcionals a l'aportació). Aquest mètode de finançament té dos avantatges per al patrocinador: d'una banda, associar un esdeveniment a la marca de l'empresa i, de l'altra, obtenir una reducció fiscal (diferent de la reducció d'impostos del mecenatge). Aquesta reducció fiscal s'aplica abans del càlcul de l'impost, perquè simplement disminueix la base impositiva (a diferència de la reducció d'impostos, que permet reduir la quantitat de l'impost per pagar).⁶⁶

Exemple: el grup de música i dansa popular de Bretanya [Bleuniadur](#) publica al seu web una llista dels seus patrocinadors locals.

⁶⁵ Ministère de la Culture, "Qu'est-ce que le mécénat?", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Mecenat/Qu-est-ce-que-le-mecenat>

⁶⁶ Ministère de la Culture, "Parrainage", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Mecenat/Parrainage>

4. Entitats que afavoreixen la difusió de la dansa

A més de les tasques de difusió que exerceixen les DRAC i els CNC, hi ha altres agents tant institucionals com associatius que tenen com a objectiu principal afavorir la difusió de la cultura a escala nacional i internacional.

Office national de diffusion artistique (ONDA)

Associació creada l'any 1975 i subvencionada pel Ministeri de Cultura, més en concret, per la DGCA (Direcció General de la Creació Artística, Subdirecció dels Afers Europeus i Internacionals). L'ONDA té uns objectius definits en el marc del conveni triennal signat amb el ministre de Cultura.

L'ONDA encoratja la difusió al territori francès d'espectacles en viu que s'inscriuen dins de la creació contemporània. Així mateix, es preocupa per la qualitat de la creació artística i per la renovació de les formes i estimula els intercanvis en el sector de l'espectacle en viu a Europa i també a escala internacional. El seu camp d'acció cobreix totes les disciplines: teatre, dansa, música, circ i arts de carrer, independentment de si les peces s'han creat a França o a l'estranger i tant si són per a un públic adult o infantil.

L'ONDA duu a terme la seva activitat mitjançant quatre eixos principals:

- Consultoria i atenció personalitzada
- Trobades professionals
- Ajuts financers
- Internacionalització (Europa i resta del món)

Office national de diffusion artistique

13 bis, rue Henry Monnier

75009 Paris

Tel. +33 142 80 28 22

info@onda.fr

www.onda.fr

Institut français

L'Institut français és l'operador del Ministeri d'Europa i dels Afers Exteriors i del Ministeri de Cultura per a l'acció cultural exterior de França. En col·laboració amb la xarxa cultural francesa a l'estranger (98 instituts francesos, 830 aliances franceses i 131 serveis de cooperació i d'acció cultural), afavoreix el diàleg amb les cultures estrangeres i la difusió a l'estranger de les obres i els artistes produïts a França i dels projectes d'intercanvi i de cooperacions artístiques i culturals. L'Institut també té dispositius d'acollida per a professionals estrangers.

Entre les seves accions culturals, destaquem els **Focus**, cites pensades específicament per als professionals estrangers amb l'objectiu d'acompanyar-los en la seva descoberta de l'escena artística francesa. L'any 2018 es va organitzar l'última edició vigent del Focus Danse, una cita per a la dansa que va estar inscrita dins de la **Biennial de la Dansa de Lió** (Alvèrnia-Roine-Alps) i que va ser organitzada per la mateixa Biennial, l'Institut français i l'ONDA.

Institut français

8-14, rue du Capitaine Scott
75015 Paris
Tel. +33 1 53 69 83 00
info@institutfrancais.com
www.institutfrancais.com

Alliance Française

L'Alliance française és una associació per a la difusió de la llengua i la cultura francesa. La **Fondation des Alliances Françaises** compta amb una xarxa mundial de més de 800 establiments arreu del món (133 països). A l'Alliance française Paris Île-de-France, per exemple, s'organitzen diverses activitats culturals en col·laboració amb institucions com l'Òpera Nacional de París, el Théâtre de la Colline, etc., i, en funció de l'edat, es proposa un Pass Culture vàlid durant un any que permet als estudiants gaudir de tarifes reduïdes per a les seves sortides culturals a París.

Alliance Française Paris Ile-de-France

101, boulevard Raspail
75270 Paris
Tel. + 33 1 42 84 90 00
info@alliancefr.org
www.alliancefr.org/

Maison de la Danse

Durant prop de trenta anys, la Maison de la Danse ha dedicat la seva activitat a totes les formes i tècniques de la dansa. L'eix de treball de la Maison de la Danse és el desenvolupament de les activitats de recerca, creació, producció, difusió i mediació, tot millorant la col·laboració amb altres entitats regionals i autoritats públiques. Cada temporada ofereix un programa on les danses i les estètiques més diverses s'encreuen. El programa convida els principals coreògrafs del segle XX i joves creadors contemporanis. Les temporades de dansa presenten entre 30 i 40 companyies per a unes 200 representacions, amb un total de 150.000 espectadors. L'any 2016, la Maison de la Danse va obtenir el segell europeu *Pôle européen de création* del Ministeri de Cultura. Aquest segell guardona les entitats culturals com la Maison de la Danse, que donen suport a empreses coreogràfiques dedicades a la divulgació internacional. A més, l'any 1990, la Maison de la Danse va crear *Numéridanse*, un fons d'arxius visuals sobre dansa de lliure accés que ara compta amb el suport del CND i del Ministeri de Cultura (és el primer fons d'aquest tipus a França).

Maison de la Danse

8, avenue Jean Mermoz

69008 Lyon

Tel. +33 472 78 18 18

contact@maisondeladanse.com

www.maisondeladanse.com/

Agències culturals regionals

Hi ha diverses associacions o agències culturals a França, reconegudes pel Ministeri de Cultura, que contribueixen a la difusió de la dansa tant al territori nacional com a l'estranger. Cal destacar que molts serveis regionals que ofereixen aquestes associacions per al sector coreogràfic es destinen només a companyies o artistes de la mateixa regió.

Le Lab – Liaison arts Bourgogne

Apogée B – 8, rond-point de la Nation

21000 Dijon

Tel. +33 380 68 26 00

www.le-lab.info

Spectacle vivant en Bretagne

107, avenue Henri Fréville
BP 60219
35202 Rennes
Tel. +33 299 37 34 58
www.spectacle-vivant-bretagne.fr

Agence culturelle Grand Est

1, route de Marckolsheim
67600 Sélestat
Tel. +33 388 58 87 58
www.culturegrandest.fr

Odia Normandie

L'Atrium (ex. Pôle régional des savoirs)
115, boulevard de l'Europe
76100 Rouen
Tel. +33 235 70 05 30
www.odianormandie.com/

Office artistiques de la Région Aquitaine (OARA)

Parvis Corto Maltese
Quai de Paludate
33000 Bordeaux
Tel. + 33 547 30 34 67
www.oara.fr

Occitanie en Scène

8, avenue de Toulouse
CS 50037
34078 Montpellier
Tel. +33 467 66 90 90
www.reseauenscene.fr/

ARSUD

Carrefour de la Malle
13320 Bouc-Bel-Air
Tel. +33 442 94 92 00
contact@arsud-regionsud.com
www.arsud-regionsud.com

La Collaborative

Creada l'any 2016, l'associació La Collaborative inclou l'agència cultural Grand Est, OARA Nouvelle-Aquitaine, Occitanie en scène, ODIA Normandie i Spectacle vivant en Bretagne.

Tenen un compromís comú: la difusió d'obres i el suport als equips artístics, dins i fora del seu territori regional. Es dediquen principalment a les arts escèniques i comparteixen una visió operativa del servei públic de cultura.

www.lacollaborative.fr/

Altres associacions i federacions

A França hi ha una xarxa a escala provincial d'associacions dedicades a l'àmbit cultural, com poden ser la música, el teatre o la dansa. També hi trobem federacions de tota mena. Per exemple:

Musique et danse en Loire Atlantique

Aquesta associació provincial fomenta la presència d'artistes i, amb els socis, imagina diferents formes de reunions amb tots els públics, dins i fora dels platós. Coordina una xarxa de nou espais territorials, els *pôles musique et danse*, per promoure el desenvolupament d'escrits musicals i coreogràfics i tenir presències artístiques que combinin creació, distribució, pràctica amateur i mediació cap a un gran públic.

www.musiqueetdanse44.asso.fr/FR/index.awp

Fédération française de la danse

Creada l'any 1969 i reconeguda com a establiment d'utilitat pública, la FFD té un perfil més esportiu que cultural. És l'única federació de dansa subvencionada pel Ministeri d'Esports i també rep el suport del Ministeri de Cultura.

www.ffdanse.fr/

5. Anàlisi de Mercat

Hi ha un total de 572 companyies de dansa inscrites al registre del Centre national de la danse (CND).⁶⁷

Per analitzar el circuit de la dansa a França, presentem a continuació sis categories –exceptuant els agents institucionals, que ja s’han presentat anteriorment– en les quals se’n descriuen els representants principals:

- Festivals i fires professionals
- Programadors (equipaments, locals, centres culturals, *scènes nationales*, *scènes conventionnées danse*)
- Agents de distribució i mànagers
- Centres de creació i residències
- Societats d’autors
- Xarxes i plataformes

a. Festivals, fires i trobades professionals

L’any 2018, segons el Ministeri de Cultura, hi va haver un total de 44 festivals dedicats a la dansa a tot el territori francès. La gran majoria van esdevenir-se a la regió d’Occitània, seguit de l’Illa de França. D’aquests festivals, nou dediquen la seva programació a la dansa contemporània, cinc a la dansa urbana i quatre a danses tradicionals i del món.⁶⁸ Segons el CND, però, l’any 2017 es va publicar una llista de més de 100 festivals al territori francès.⁶⁹

A continuació es presenten alguns dels festivals de dansa més emblemàtics que tenen lloc a França. S’han seleccionat aquells que tenen més impacte en la vida cultural del territori o que són clau per al sector de la dansa, pel fet de ser un punt de trobada per als professionals.

⁶⁷ Centre national de la danse, "Répertoire des compagnies", https://fms.cnd.fr/Repertoire_des_Compagnies/recordlist.php

⁶⁸ Ministère de la Culture, "Panorama des festivals", <https://www.culture.gouv.fr/Actualites/Panorama-des-festivals>

⁶⁹ Centre national de la danse, "Festivals en France", <https://www.cnd.fr/fr/file/file/95/inline/festivaljuillet2017.pdf>

Artdanthé

Théâtre de Vanves

12, rue Sadi-Carnot

92170 Vanves

Tel. +33 141 33 93 70

artdanthe@ville-vanves.fr

www.theatre-vanves.fr

Direcció i programació: Anouchka Charbey

Periodicitat: anual

Propera edició: febrer-abril de 2021

Creat el 1998, Artdanthé és un festival interdisciplinari que proposa una programació dedicada a la jove creació contemporània. La programadora coneix i programa companyies catalanes.

Avignon Off

Association Avignon Festival & Compagnies

64, rue Thiers – Bâtiment A

84000 Avignon

Tel. +33 490 85 13 08

contact@avignonleoff.com

www.avignonleoff.com

President: Pierre Beffeyte

Periodicitat: anual

Propera edició: juliol de 2021

Des de l'any 1966, el Festival Off, que té lloc simultàniament amb el Festival d'Avinyó, es transforma en un espai espontani de creació artística, iniciativa d'André Benedetto, llavors director de teatre. Les companyies que van participar en el festival Off del 2019 van vendre 97.530 entrades (més del doble que l'any 2018) i 63.949 subscripcions públiques. Es van presentar 1.592 espectacles (1.134 per primer cop).

S'ha de tenir en compte que la participació en l'Off d'Avinyó implica una inversió molt important per part de la companyia o artista i s'assumeix un risc important. Així i tot, si la peça funciona i té bona acollida entre els professionals, pot garantir diverses gires pel territori francès i internacional en temporades vinents.

Bains numériques (Danse, Arts, arts visuels et nouvelles technologies)

Centre des arts

12-16, rue de la Libération

95880 Enghien-les-Bains

Tel. +33 130 10 85 59

accueilcda@cdarts.enghien95.fr

www.bainsnumeriques.fr

Programació: Dominique Roland

Periodicitat: biennal

Propera edició: juny de 2022

La ciutat d'Enghien ha esdevingut un referent a França en matèria digital i multimèdia. Té una programació estable entorn de les noves tecnologies i el món digital. La programació del festival reflecteix aquest interès mitjançant la presentació de creacions per a l'espai públic, exposicions interactives, activitats performatives i concerts.

Biennale internationale de la danse

3, rue du Président Édouard Herriot

69001 Lyon

Tel. +33 427 46 65 60 / +33 472 07 41 41

info@biennale-de-lyon.org

www.biennaledeladanse.com

Direcció artística: Dominique Hervieu

Periodicitat: biennal

Propera edició: setembre de 2021

Associació fundada l'any 1985, la Biennale organitza les dues grans biennals: la Biennal d'Art Contemporani i la Biennal de la Dansa, que tenen lloc de manera alternativa. Nascuda el 1984, la Biennale és el festival de dansa referent a França. Té entorn de 100.000 espectadors, una quarantena de companyies internacionals, 166 representacions en 62 llocs de representació i una durada de 20 dies.

Biennale Off de la danse

Scène 7 / Le Croiseur

4, rue de la Croix Barret

69007 Lyon

infos.scene7@gmail.com

Director: Didier Vignali

Periodicitat: biennal

Pròxima edició: setembre de 2021

La Biennale Off de Lyon va néixer amb la idea de completar l'oferta de la Biennale i igualar el Festival Off d'Avinyó. Tot i que els inicis foren complicats, amb el temps s'ha consolidat i ha esdevingut un festival important, complementari de la Biennale internationale de la danse.

Biennales internationales du spectacle

11, rue des Olivettes

BP 41805

44018 Nantes

Tel. +33 272 00 32 00

dpo@bis2020.com

www.bis2020.com/en/

Direcció i programació: Nicolas Marc

Periodicitat : biennal

Pròxima edició: 19 i 20 de gener de 2022

Creada per la revista *La Scène*, la fira Biennales internationales du spectacle de Nantes s'ha convertit, amb nou edicions, en un esdeveniment estratègic i un punt de trobada clau de tots els agents del sector cultural francès.

L'edició 2020 va comptar amb participació nacional i internacional i va reunir 14.602 professionals acreditats, cosa que va suposar un augment del 8 % respecte a l'edició del 2018. El Departament de Cultura fou present a la Place des Tournées amb un estand paraigua sota la marca Catalan Arts, que va incloure vuit empreses.

Faits d'hiver

Micadanses

16, rue Geoffroy L'Asnier

75004 Paris

Tel. +33 142 74 46 00

faitsdhiver@wanadoo.fr / info@micadanses.fr

www.faitsdhiver.com

Direcció i programació: Christophe Martin

Periodicitat: anual

Pròxima edició: gener-febrer 2021

Iniciat fa més de 20 anys a París, Faits d'hiver és un festival centrat en els coreògrafs i les coreògrafes emergents, i compta amb la col·laboració d'espais de renom de la capital francesa com La Gaîté Lyrique o la Cité internationale des arts.

Festival d'Automne

156, rue de Rivoli

75001 Paris

Tel. +33 153 45 17 00

info@festival-automne.com

www.festival-automne.com

Direcció artística: Marie Collin

Periodicitat: anual

Pròxima edició: setembre-desembre de 2020

El Festival d'Automne à Paris fou creat el 1972. És un festival pluridisciplinari, internacional i nòmada que té com a objectiu principal afavorir l'intercanvi entre les diferents estètiques contemporànies. A cada edició es presenten una cinquantena de representacions, que reuneixen 150.000 espectadors i espectadores. És el segon festival amb més prestigi a França, després del Festival d'Avignon.

Festival d'Avignon (IN)

Cloître Saint-Louis

20, rue du Portail Boquier

84000 Avignon

Tel. +33 490 27 66 50

festival@festival-avignon.com

www.festival-avignon.com

Direcció: Olivier Py

Pròxima edició: juliol de 2021

Creat el 1947 per Jean Vilar, ministre de Cultura de l'època, i amb una mitjana de 13.000 entrades venudes per edició, el Festival d'Avinyó és un dels esdeveniments internacionals de les arts en viu més importants del món. Durant gairebé un mes, s'hi programen una quarantena d'obres de teatre, dansa, arts plàstiques o música, a més d'exposicions, trobades professionals, xerrades, etc. La direcció del festival gaudeix d'una independència total pel que fa a la tria de la programació. Durant l'edició del 2019 es van programar 43 espectacles i es van fer 413 representacions (més del 70 % van ser creacions). En total es van vendre 106.700 entrades per a una ocupació del 95,5 %.

Festival Flamenco

Théâtre de Nîmes
Place de la Calade
BP 1463
30017 Nîmes
Tel. +33 466 36 65 10
contact@theatredenimes.com
www.theatredenimes.com

Direcció i programació: François Noel

Periodicitat: anual

Pròxima edició: gener de 2021

El 1989 neix el Festival Flamenco a la ciutat de Nîmes. Amb la presència de cantants, músics i ballarins i ballarines tant amb una trajectòria consolidada com joves promeses. La programació del festival combina espectacles de dansa, música, exposicions, tallers i conferències. Han programat companyies i artistes catalans en diverses ocasions.

Festival des 7 Collines

6, rue François Gillet
42000 Saint-Etienne
Tel. +33 477 32 54 13
contact@festivaldes7collines.com
www.festivaldes7collines.com

Direcció i programació: Jean-Philippe Mirandon

Periodicitat: anual

Pròxima edició: juny-juliol de 2021

El Festival des 7 Collines fou creat el 1995 amb la voluntat d'oferir una programació moderna que inclou companyies i artistes trencadors que reinventen les arts en viu: dansa, circ i *performances*. Cada edició presenta diverses primeres creacions, així com creacions nacionals i internacionals. Han programat companyies catalanes en diverses edicions.

Festivals du Théâtre de l'Étoile du Nord

16, rue Georgette Agutte

75018 Paris

Tel. +33 142 26 47 47

danse@etoiledunord-theatre.com

www.etoiledunord-theatre.com

Direcció: Jean Macqueron

Periodicitat: anual

Pròxima edició: tot l'any, diversos festivals de dansa i teatre

Situat al districte 18 de París, el teatre presenta la jove creació i els artistes emergents en l'àmbit del teatre, la dansa i els espectacles per als més joves. El teatre aposta pels creadors que tenen un enfocament arriscat i un llenguatge poc consensual. Aquest compromís envers els artistes es reflecteix en ajuts en assessorament i residències. Els festivals del Théâtre de l'Étoile du Nord estan oberts a rebre propostes catalanes.

Alguns dels seus festivals més emblemàtics de dansa són:

Avis de turbulences

Periodicitat: anual

Pròxima edició: del 26 de setembre al 22 d'octubre de 2020

Open Space

Periodicitat: anual

Pròxima edició: del 8 al 25 de gener de 2021

Le Chaînon Manquant (xarxa Le Chaînon)

Association Réseau Chaînon: fédération des nouveaux territoires des arts vivants

Saint Julien

14, rue Sainte Anne

53000 Laval

Tel. +33 243 49 85 11

www.lechainon.fr

Programació: Kevin Douvillez

Periodicitat: anual

Pròxima edició: setembre de 2021

Le Chaînon Manquant és un festival interdisciplinari fundat a mitjan anys vuitanta per la xarxa Le Chaînon amb dos eixos principals de creació: descobrir nous talents i treballar en un desenvolupament econòmic d'un circuit cultural sostenible i solidari. Amb els anys s'ha convertit en una plataforma clau per a la contractació d'artistes d'àmbit pluridisciplinari

i que presenten les seves propostes als 244 difusors membres de la xarxa. És una plataforma clau i que pot generar un volum de contractació important per als artistes.

Festival International des arts de Bordeaux Métropole (FAB)

9, rue des Capérans

33000 Bordeaux

Tel. +33 982 31 71 30

contact@festivalbordeaux.com

fab.festivalbordeaux.com

Direcció artística: Sylvie Violan

Periodicitat: anual

Pròxima edició: del 2 al 17 d'octubre de 2020

El Festival des Arts de Bordeus forma part d'una perspectiva d'intercanvis a escala europea i internacional. Amb més de dos terços de la programació internacional, el festival atreu grans noms de l'escena internacional contemporània i, en les edicions precedents, ha aplegat 70.000 persones.

Festival International de la danse

Palais des Festivals et des Congrès

Direction de l'Évènementiel

La Croisette

CS 30051

06414 Cannes

Tel. +33 492 99 33 83

sortiracannes@palaisdesfestivals.com

www.festivaldedanse-cannes.com

Direcció artística: Brigitte Lefèvre

Periodicitat: biennal

Pròxima edició: desembre de 2021

Creat el 1984 per l'Ajuntament de Cannes, és un festival d'estil més clàssic i de gran format, que presenta tant els joves talents coreogràfics francesos com el treball de grans companyies internacionals. Des del 2015, la direcció del festival està assegurada per Brigitte Lefèvre. L'edició del 2019 va comptar amb 21 representacions i 24 companyies de nou nacionalitats diferents. El festival va atreure 15.000 espectadors, un 50 % més que durant l'edició del 2017.

Festival Latitudes contemporaines

Latitudes contemporaines

58, rue Brûle Maison

La halle aux sucres (3e étage)

59800 Lille

Tel. +33 320 55 18 62

accueil@latitudescontemporaines.org / accueil@latitudescontemporaines.com

www.latitudescontemporaines.com

Direcció i programació: Maria-Carmela Mini

Pròxima edició: juny de 2021

Amb una programació que s'estén al llarg de tres setmanes a la ciutat de Lilla i rodalia, el festival Latitudes contemporaines presenta propostes artístiques que reflecteixen la societat francesa, en la seva complexitat i formes. El festival és concebut, per tant, com un espai de trobada i de pràctiques de diàleg i per compartir impressions. Cada any, Latitudes desenvolupa lligams amb professionals de l'acció social, de l'educació, de la formació i de la salut.

Festival Chalon dans la rue

Chalon dans la Rue / L'Abattoir

52, quai St-Cosme

71100 Chalon-sur-Saône

Tel. +33 385 90 94 70

communication@chalondanslarue.com

Direcció: Pierre Duforeau i Bruno Alvergnat

Periodicitat: anual

Darrera edició: juliol de 2021

Iniciat el 1987, el festival transnacional Chalon dans la rue d'artistes de carrer acull, cada any i de mitjana, entre 200.000 i 220.000 persones, entorn d'unes 1.000 representacions i unes 150 companyies. El seu director anterior, Pedro Garcia, va treballar molt per desenvolupar la dansa contemporània al carrer, amb el propòsit de fer-la més accessible a tothom.

Hi han participat artistes catalans com ara Circ Pànic, Joan Català, Leandre, La Industrial Teatrera, Los Galindos i Mumusic Circus.

Festival International des pratiques émergentes (Parallèle 10)

Coco Velten

16, rue Bernard du Bois

13001 Marseille

contact@plateformeparallele.com es

www.plateformeparallele.com/festival

Direcció i programació: Francesca Corona i Lou Colombani

Periodicitat: anual

Pròxima edició: del 24 de gener al 2 de febrer de 2021

El festival neix de la fusió de Parallèle i Dansem, un festival de dansa contemporània creat fa més de 20 anys. L'edició del 2021 preveu una programació dedicada parcialment a la dansa internacional, amb la col·laboració d'artistes del Ramallah Contemporary Dance Festival de Palestina.

Festival de Marseille

6, place Sadi-Carnot

13002 Marseille

Tel. +33 491 99 00 20 / +33 491 99 02 52

info@festivaldemarseille.com

www.festivaldemarseille.com

Direcció i programació: Apolline Quintrand assistida per Odile Reine-Adélaïde

Direcció artística: Jan Goossens

Periodicitat: anual

Pròxima edició: juny-juliol de 2021

El Festival de Marsella, festival de dansa i d'arts múltiples, barreja els gèneres i les cultures: espectacles de dansa, teatre, concerts, instal·lacions performatives, cinema, trobades i festes. Amb una durada de tres setmanes, hi tenen lloc nombroses trobades i intercanvis al voltant d'obres d'artistes implicats.

Festivals de la Briquetterie – CDCN du Val-de-Marne

Centre de développement chorégraphique National du Val-de-Marne

17, rue Robert Degert

94407 Vitry-sur-Seine

Tel. +33 146 86 17 61

accueil@alabriqueterie.com

www.alabriqueterie.com

Direcció i programació: Daniel Favier

Els seus festivals més emblemàtics són:

Biennale de danse du Val-de-Marne / CDC

Periodicitat: biennal

Pròxima edició: març-abril de 2021

Festival creat el 1979, entorn d'una quarantena de representacions en diverses ciutats del departament de Val-de-Marne, en espais originals. És un festival que vol donar a conèixer les produccions coreogràfiques locals, així com del departament. També inclou produccions de grups amateurs.

Les Plateaux

Periodicitat: anual

Pròxima edició: setembre de 2020

Les Plateaux és un festival i trobada professional dedicat a la dansa, la innovació i les curiositats coreogràfiques, centrat en els nous talents. Organitzat per La Briqueterie, la Maison des Arts de Créteil i el Théâtre Jean Vilar de Vitry.

Journées Danse Dense

2, rue Sadi Carnot

93500 Pantin

Tel. +33 149 15 40 24

contacts@dansedense.fr

www.dansedense.com

Direcció i programació: Emilie Peluchon

Periodicitat: anual

Pròxima edició: març-abril de 2021

Des del 2007, la plataforma professional Danse Dense (Danses en chantiers mobiles) és concebuda com un punt de trobada entre professionals del sector, el públic i nous artistes emergents, per presentar els seus treballs de creació encara en gestació. El festival respecta l'estat d'avançament de cada projecte i la personalitat pròpia, tant del seu creador o creadora com de la mateixa expressió artística. El festival té diverses edicions a l'any, i aquestes trobades permeten no només donar a conèixer els artistes i les seves produccions, sinó també que els professionals, el públic i els artistes puguin interaccionar d'una manera propera i directa. .

June Events

Danse à la Cartoucherie
La Cartoucherie
Route du Champ de Manoeuvre
75012 Paris
Tel. +33 141 74 17 07

office@atelierdeparis.org
www.atelierdeparis.org/junevents

Programació: Anne Sauvage

Periodicitat: anual

Pròxima edició: juny de 2021

Cada any, al juny, l'Atelier de Paris organitza June Events, esdeveniment de presentació de la creació coreogràfica francesa i internacional.

Juste Debout

AccorHotels Arena
8, boulevard de Bercy
75012 Paris

rose@juste-debout.com
www.juste-debout.com

Fundador: Bruce Ykanji

Periodicitat: anual

Pròxima edició: març de 2021

Festival de danses urbanes *locking*, *house dance*, *popping* i *hip-hop* en format competició. Posteriorment, els artistes guanyadors del concurs fan una gira per Europa. A Espanya, també fan una competició com la de París, i les últimes vegades va tenir lloc a Barcelona.

Les Danses Abridées

Théâtre Paul Eluard/tpe, scène conventionnée
Les Ecrans Eluard
162 rue Maurice Berteaux 95870 Bezons
Tel: +33 134 10 20 20

tpebezons@orange.fr
www.tpebezons.fr

Direcció i programació: Benoît Dissaux

Periodicitat: anual

Pròxima edició: abril de 2021

Les Danses Abridées és un festival dedicat a l'acompanyament de projectes de joves coreògrafs i coreògrafes. De format innovador i que vol trencar la concepció habitual d'un festival de dansa, la programació del festival és internacional i d'estils diversos.

Les Hivernales

18, rue Guillaume Puy

84000 Avignon

Tel. +33 490 82 33 12

accueil.hivernales@orange.fr

www.hivernales-avignon.com

Direcció i programació: Isabelle Martin-Bridot

Periodicitat: anual

Pròxima edició: gener-febrer de 2021

Organitzat pel CDCN d'Avinyó, Les Hivernales d'Avinyó és, des del 1978, un festival de dansa contemporània que té lloc a l'hivern i que presenta la creació francesa en l'àmbit de la dansa contemporània.

Le Temps d'Aimer la Danse

Biarritz Culture

Place des Résistants

BP 30185

64204 Biarritz

Tel. +33 559 22 20 21

biarritz-culture@wanadoo.fr

www.letempsdaimer.com

Direcció artística: Thierry Malandain

Periodicitat: anual

Pròxima edició: setembre de 2021

Del 6 al 15 de setembre de 2019 va tenir lloc l'última edició en curs de Le Temps d'Aimer la Danse. Amb una durada de 10 dies, aquest festival es caracteritza per una programació que compta amb produccions tant nacionals de diferents centres coreogràfics com produccions internacionals, amb grans noms de la dansa actual, així com de joves talents.

Montpellier Danse

Agora, cité internationale de la danse

18, rue Sainte-Ursule

34961 Montpellier

Tel. +33 467 60 83 60

info@montpellierdanse.com

www.montpellierdanse.com

Direcció i programació: Jean-Paul Montanari

Periodicitat: anual

Pròxima edició: del 19 de setembre al 28 de desembre de 2021

Creat el juliol de 1981 per la voluntat política d'un alcalde amb l'ànim de convertir una ciutat mitjana en referent i seu de la regió, el festival Montpellier Danse s'ha alliberat del patrocini polític per esdevenir un festival de referència. Amb una mitjana per a cada edició de 30.000 entrades, el festival inclou dansa, exposicions i cinema, amb una línia de programació a vegades històrica (500 anys de l'expulsió dels jueus i moriscs d'Espanya o els continents negres, per exemple), i d'altres, més eclèctica. La programació del festival no és només francesa i europea, sinó que compta també amb produccions nord-africanes.

Rencontres Chorégraphiques Internationales de Seine-Saint-Denis

96 bis, rue Sadi-Carnot

93177 Bagnolet (CEDEX 01)

Tel. +33 155 82 08 08

rencontres-choregraphiques@wanadoo.fr

www.rencontres-choregraphiques.com

Direcció i programació: Anita Mathieu

Periodicitat: anual

Pròxima edició: maig-juny de 2021

(Centre national de la danse / Pantin, Espace Michel Simon / Noisy-le-Grand, La Chaufferie / Saint-Denis, La Commune / Aubervilliers, La Dynamo de Banlieues Bleues, La parole errante / Montreuil, Le Colombier / Bagnolet, Mains-d'Oeuvres / Saint-Ouen, Nouveau Théâtre – Salle Maria Casarès / Montreuil, Théâtre du garde-Chasse / Les Lilas)

Creat el 1969 pel ballarí Jacques Chaurand, és un festival per presentar i detectar nous talents de la dansa contemporània. El festival està organitzat per un grup d'espais de dansa de la regió de l'Illa de França. L'edició del 2019 va comptar amb 23 coreògrafs i 26 espectacles.

Hi han participat artistes catalans com ara Pere Faura, Sonia Sánchez, El Conde de Torrefiel i La Veronal / Lali Ayguadé.

Rencontres Essonne Danse

Le Collectif Essonne Danse

5-7, rue Victor Hugo

91290 La Norville

Tel. +33 164 90 93 72

essonnedanse@gmail.com

www.rencontresessonnedanse.com

Direcció i programació: Bruno Bossard

Pròxima edició: març-abril de 2021

Amb una durada d'un mes, el festival Rencontres Essonne Danse té com a objectiu afavorir la trobada entre artistes coreogràfics i habitants del departament de l'Essonne. L'edició del 2018 va marcar l'inici de la residència de la coreògrafa Joanne Leighton i la seva companyia WLDN. Per a l'edició del 2019, el festival va acollir 18 companyies d'Europa (França, Ultramar, Països Baixos, Itàlia, Bèlgica...), però també d'Àfrica (Congo, Sud-àfrica i Marroc).

Séquence Danse Paris

Le Centquatre-Paris

5, rue Curial

75019 Paris

Tel. +33 153 35 50 01

www.104.fr

Direcció: José-Manuel Gonçalves

Pròxima edició: març-abril de 2021

Un festival concebut com una mostra de les múltiples formes de la dansa actual. Amb un caràcter eclèctic i amb l'objectiu de descobrir nous talents, compta amb la programació tant d'artistes associats com de residències. Els espectacles coreogràfics de la mostra són pluridisciplinaris: teatre, circ, cinema, arts visuals i esport.

Rendez-vous chorégraphiques de Sceaux

Les Gémeaux – Scène Nationale

49, avenue Georges-Clémenceau

92330 Sceaux

Tel. +33 146 60 05 64

contact@lesgemeaux.com

www.lesgemeaux.com

Direcció i programació: Françoise Letellier

Periodicitat: anual

Pròxima edició: abril de 2021

Iniciat el 1985, els Rendez-vous chorégraphiques de Sceaux són un festival de format més clàssic, reconegut per la seva constància i perennitat, gràcies a la figura de la seva directora, Françoise Lettelier. El festival proposa tant figures més reconegudes com joves talents, nacionals i internacionals.

Suresnes Cités Danse

Théâtre de Suresnes Jean Vilar

16, place Stalingrad

92150 Suresnes

Tel. +33 141 18 85 85

theatre@theatre-suresnes.fr

www.suresnes-cites-danse.com

Direcció i programació: Olivier Meyer

Periodicitat: anual

Pròxima edició: gener-febrer de 2021

Iniciat el 1993, Suresnes Cités Danse és un festival de caràcter molt contemporani, que gira entorn de les danses urbanes i el hip-hop. El seu director, Olivier Meyer, va donar a conèixer grans coreògrafs francesos actuals, llavors desconeguts.

Uzès Danse

Festival et Centre de développement chorégraphique

National – La Maison CDCN Uzès Gard Occitanie

2, place aux Herbes

30700 Uzès

Tel. +33 466 22 51 51

info@lamaison-cdcn.fr

www.lamaison-cdcn.fr

Direcció i programació: Liliane Schaus

Periodicitat: anual

Pròxima edició: juny de 2021

Des del 1996, Uzès Danse és un festival de dansa contemporània que té lloc al juny. Durant dos caps de setmana, el festival programa coreògrafs emergents francesos i europeus, que produeixen els seus muntatges en diversos indrets de la ciutat, a l'aire lliure o en espais tancats. A més dels espectacles, s'organitzen trobades amb els artistes, així com exposicions, tallers, etc.

b. Programadors (equipaments, locals, centres culturals, circuits, *scènes nationales* i *scènes conventionnées danse*)

França gaudeix d'un ampli panorama de programadors al seu territori, des d'equipaments com teatres, òperes, locals, centres culturals o circuits fins a les anomenades *scènes nationales* i *scènes conventionnées danse*, equipaments culturals declarats que ofereixen un ventall de serveis, a més de la seva funció de programació, tant a escala local com regional o nacional.

Théâtre de la Ville

El Théâtre de la Ville, juntament amb [La Monnaie](#) a Brussel·les i l'[Acadèmia de Música de Brooklyn](#) a Nova York, és un dels escenaris més importants de presentació i suport de la dansa contemporània arreu del món. Durant més de 30 anys, la institució parisenca ha produït o coproduït una trentena d'espectacles anuals i, sovint, presenta creacions mundials o estrenes a França. El Théâtre de la Ville està dirigit per un director nomenat amb el vistiplau de l'Ajuntament de París.

Théâtre de la Ville

Espace Cardin

1, avenue Gabriel - 75008 Paris

Tel. +33 1 48 87 54 42

contact@theatredelaville.com

www.theatredelaville-paris.com/fr

Théâtre National de Chaillot

El teatre va ser construït el 1937 i fou reconegut com a teatre nacional el 1975. És el primer teatre a portar un projecte construït entorn de la dansa i per a la dansa. Actualment té tres sales, una de 1.250 places, una altra de 420 places i un estudi on caben 80 persones, per a formats més experimentals.

El 2008 hi va haver un canvi de direcció i es va crear una àrea coreogràfica que té com a missió la promoció de la dansa contemporània i, especialment, les creacions dels coreògrafs francesos sorgits de la Nouvelle danse française dels anys vuitanta. Des del 2011, el seu director és Didier Deschamps.

Cada any acull més de 130.000 espectadors per a una quarantena d'espectacles, amb una freqüentació a l'alça (+7 %) i un augment del nombre de representacions (+8 %) la temporada 2014-2015.

El 2014 i, posteriorment, el 2016, hi va actuar La Veronal, amb l'espectacle Voronia. Jarmo Pentilla, conseller en la programació del Théâtre, coneix bé la creació catalana en dansa contemporània.

Théâtre National de Chaillot

1, place du Trocadéro

75016 Paris

Tel. +33 1 53 65 30 00

www.theatre-chaillot.fr

La Place des Halles de París

Després de l'obertura del [Flow](#) (Centre Euroregional de les Cultures Urbanes) a Lille l'octubre de 2014, la ciutat de París es va equipar amb un centre de hip-hop, La Place, situat al Fòrum des Halles (al centre de París). Aquest nou equipament cultural està constituït per diversos estudis i espais de difusió i té com a ambició afavorir la pràctica i la difusió de la dansa urbana a París i rodalia.

La Place

10, passage de la Canopée

75001 Paris

Tel. +33 1 70 22 45 48

contact@laplace.paris

www.laplace.paris.com

Ballets des maisons d'opéras

Arreu del territori francès hi ha una trentena de *maisons d'opéra*, 13 de les quals reben finançament per part de l'Estat i constitueixen la xarxa de les òperes a les regions. Del conjunt d'aquesta xarxa, el Ministeri de Cultura va declarar com a *opéra national en région* cinc pols lírics de referència: Bordeus, Lió, Montpeller, Nancy i Estrasburg. Avui dia, la gran majoria de les *maisons d'opéras* ja no disposen d'un ballet permanent, sinó que només nou en tenen un, inclosa l'Opéra national de Paris.⁷⁰

La seva missió és vetllar per proposar no només obres del repertori de la creació contemporània, gràcies a encàrrecs tant a compositors com a coreògrafs, sinó també inscriure's a les xarxes de coproducció. Així mateix, desenvolupen una política d'educació artística i cultural destinada a afavorir l'accés a tots els públics.

⁷⁰ Centre national de la danse, "Ballet des maisons d'opéra", <https://www.cnd.fr/fr/file/file/699/inline/rofjuin2018.pdf>

Les *maisons d'opéras* constitueixen una xarxa heterogènia tant pels estatuts de les *maisons* com pel seu pressupost, el nivell d'activitat o el de freqüentació. Cal tenir en compte que qui finança majoritàriament les *maisons* són els ajuntaments de les ciutats on estan implantades.

Els ballarins i les ballarines dels ballets, tret dels de París i dels de Toulon, són funcionaris, amb un contracte de treball temporal que es pot renovar. Al cap de sis anys, passen a ser fixos.

Ballet de l'Opéra du Grand Avignon

Place de l'Horloge

84007 Avignon

Tel. +33 490 14 26 00

www.operagrandavignon.fr

Director de la dansa: Éric Belaud

Ballet de l'Opéra National de Bordeaux

Grand-Théâtre Place de la Comédie

BP 95

33025 Bordeaux

Tel. +33 556 00 85 95

info@opera-bordeaux.com

www.opera-bordeaux.com

Director de la dansa: Eric Quilleré

Ballet de l'Opéra de Lyon

1, place de la Comédie

BP 1219

69203 Lyon

Tel. +33 472 00 45 00

ballet@opera-lyon.com

www.opera-lyon.com

Director de la dansa: Richard Brunel

Ballet de l'Opéra-Théâtre de Metz Métropole

4-5, place de la Comédie

57000 Metz

Tel. +33 387 15 60 51

www.opera.metzmetropole.fr

Directora de la dansa: Laurence Bolsigner-May

Ballet de l'Opéra National du Rhin / CCN

38, passage du Théâtre

BP 81165

68053 Mulhouse

Tel. +33 389 45 94 10

ballet@onr.fr

www.operanationaldurhin.eu

Director de la dansa: Bruno Bouché

Ballet Nice Méditerranée (Opéra Nice Côte d'Azur)

5-6, rue Saint-François de Paule

06300 Nice

Tel. +33 492 17 40 00

www.opera-nice.org

Director de la dansa: Éric Vu An

Ballet de l'Opéra de Toulons Provence Méditerranée

Boulevard de Strasbourg

83000 Toulon

Tel. +33 494 93 03 76

www.operadetoulon.fr

Director de la dansa: Érick Margouet

Ballet du Capitole

8, rue Jean Rodier

31400 Toulouse

Tel. +33 562 47 35 40

frederik.sellier@capitole.toulouse.fr

www.theatre-du-capitole.org

Director de la dansa: Kader Belarbi

Ballet de l'Opéra Nacional de París

Considerada actualment una de les millors companyies del món, la companyia de ballet de l'Opéra Nacional de París fa unes 180 representacions per temporada tant a França com a l'estranger. Compta amb 154 ballarins, 18 estrelles i 14 primers ballarins. Gairebé la totalitat dels ballarins han estat formats a l'escola de dansa de l'Opéra. L'entrada al cos del ballet es fa mitjançant un examen.

Ballet de l'Opéra National de Paris

Opéra Garnier

8, rue Scribe

75009 Paris

Tel. +33 140 01 17 89

www.operadeparis.fr

Directora de la dansa: Aurélie Dupont

ROF (Réunion des Opéras de France)

Creada l'any 1964, l'associació passa a anomenar-se Réunion des Opéras de France l'any 2003 i té com a objectiu defensar, en el marc de les ciutats, l'art líric en totes les seves formes. Amb el pas del temps i el reconeixement de l'Estat francès, s'ha convertit en el portaveu de les òperes i en un instrument de descentralització artística. Avui, és una xarxa nacional formada per 33 òperes i altres estructures similars.

Réunion des Opéras de France

41, rue du Colisée

75008 Paris

Tel. +33 142 56 49 70

rof@rof.fr

www.rof.fr/ROF/reunion-des-operas-de-france.aspx

Centre Communal d'Action Sociale (CCAS)

El CCAS és un establiment públic i una eina local de la política implementada per la ciutat en matèria de solidaritat i ajuda per als qui no tenen recursos. Com a centre de proximitat, informa i dirigeix les persones per accedir als drets socials i els dona suport. El CCAS lidera i coordina l'acció social al territori, juntament amb actors institucionals i associatius locals. Té un paper preventiu i de desenvolupament social i estableix projectes innovadors al municipi, que inclouen activitats culturals i de lleure. Cada ciutat (o grup de petits pobles) pot tenir un o diversos CCAS, com és el cas de París.

Réseau Chainon

La xarxa Chainon aplega 244 professionals encarregats de projectes artístics i culturals repartits per tots els territoris de parla francesa. Constitueix un circuit de projectes

que s'estructuren entorn de polítiques regionals i locals creades per una [desena de federacions o coordinacions regionals](#). Aquesta xarxa té un programa anomenat *Régions en scène*, que té previst donar suport a nou festivals l'any 2021 (entre els quals, [Le Chainon Manquant](#)):

Fédération Pays de la Loire

Claire Madiot – Théâtre de l'Espace de Retz
www.chainonpaysdelaloire.com

Fédération Bretagne

François Verdes – Service Culturel de Monfort sur Meu
www.bretagneenscenes.com

Fédération Hauts-de-France

Nacéra Nakib – Espace culturel Picasso à Amiens
www.hautsdefranceenscene.fr

Fédération PACA / Corse

Bruno Durruty – MJC Venelles
www.mjc-venelles.org/

Fédération Auvergne-Rhône-Alpes / Suisse Romande

Henri Dalem – Théâtre des Pénitents à Montbrison
Cécile Legrand – Service Culturel de Sallanches
www.le-maillon.org

Fédération Grand-Est

Eric Wolff – Le Relai Culturel à Haguenau
www.facebook.com/federationchainonmanquantGrandest/

Fédération Normandie

Bertrand Landais – L'étincelle à Rouen
www.facebook.com/diagonale.fntav

Fédération Occitanie

Serge Borrás – La Grainerie à Balma
www.reseau-pyramid.org

Coordination Nouvelle-Aquitaine

Sophie Casteignau – Centre Simone Signoret à Canejan
www.reseau535.fr

Coordination Centre / Val-de-Loire

Dominique François – Service culturel de Mainvilliers
www.scenocentre.fr

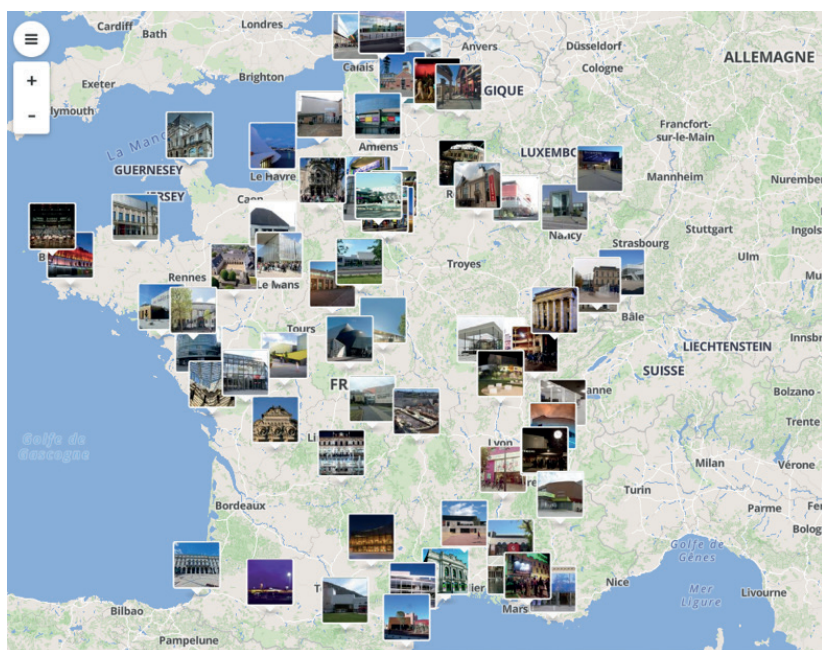
Île-de-France

Richard Leteurre – Théâtre Eurydice à Plaisir
www.facebook.com/TheatreEurydice/

Scènes nationales i scènes conventionnées danse

Scènes nationales

La creació de les *scènes nationales* (escenes nacionals) neix de la unió de les antigues cases de cultura (creades als anys seixanta), dels centres d'acció cultural i dels centres de desenvolupament cultural, reunits l'any 1991 sota un mateix nom.⁷¹ S'inscriuen en el marc de les polítiques d'ordenació del territori, de descentralització i de democratització de la cultura per part del Ministeri de Cultura. Són un total de 74 sales d'arreu de França, la gran majoria de les quals estan ubicades en ciutats de dimensions mitjanes.

Mapa de les *scènes nationales* a França (font: Ministère de la Culture)

⁷¹ Ministère de la Culture, "Scènes nationales", <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Theatre-spectacles/Le-theatre-et-les-spectacles-en-France/Scenes-nationales>

La seva programació pluridisciplinària s'articula entorn de l'espectacle en viu i els llocs adaptats, també les arts plàstiques i el cinema, com a reflex dels principals corrents de la producció artística contemporània. És aquesta combinació la que han de complir les sales per ser reconegudes pel Ministeri com a escena nacional.

Les *scènes nationales* reben finançament de les DRAC i, a més de ser espais de difusió, també fan un paper de consell, orientació i formació dels professionals actuals i futurs.

Amb la finalitat de reforçar i agrupar les *scènes nationales*, l'[Association des Scènes nationales](#) (Associació de les Escenes Nacionals) va veure la llum a començaments del segle XX. L'any 2009 va adquirir importància com a instrument de reflexió centrat exclusivament en els desafiaments lligats a aquest posicionament nacional i amb la voluntat de fer conèixer millor de la xarxa.

Scènes conventionnées danse

Les *scènes conventionnées* (equipaments subvencionats) són espais de difusió i de producció (com ara teatres i centres culturals) per als quals l'Estat francès vol encoratjar i acompanyar una part del seu projecte cultural o artístic. Els objectius nacionals d'aquest programa són la diversificació del camp de les estètiques proposades al públic, l'aposta per la creació contemporània i l'acostament del gran públic a les arts en viu. El suport del Ministeri és sempre sobre un programa d'accions específic.

Els convenis per obtenir el reconeixement del Ministeri se signen entre l'Estat i l'entitat, amb la participació de les administracions locals, que esdevenen garants del projecte global de l'espai i n'asseguren el funcionament general.

Les *scènes conventionnées danse* són, en general, sales pluridisciplinàries que desenvolupen un eix coreogràfic específic, que sol girar entorn de l'acollida d'una companyia en residència (dues temporades consecutives), i que són reconegudes per l'Estat francès.

A França hi ha unes 120 *scènes conventionnées*, de les quals 24 treballen la dansa o l'associen a un altre eix de treball (com el circ, el públic jove, les escriptures contemporànies, etc.).⁷²

⁷² Centre national de la danse, "Scènes conventionnées d'intérêt national", <https://www.cnd.fr/fr/file/file/748/inline/scenesconvjuil2018.pdf>

Théâtre Olympia

Arcachon culture
21, avenue du Général de Gaulle
33120 Arcachon
Tel. +33 556 22 01 10
administration.olympia@arcachon.com
www.arcachon.com

Direcció: Benoît Dissaux

Dependent de l'Ajuntament d'Arcachon, el Théâtre Olympia està declarat *scène nationale* per la seva programació pluridisciplinària amb la dansa com a matèria predominant. La seva programació coreogràfica és predominantment contemporània, amb la presència de grans companyies nacionals tant dels CDCN com dels CCN, així com de companyies en residència a la regió.

L'Avant-Scène Cognac

1, place Robert Schuman
BP 60024
16101 Cognac
Tel. +33 545 82 17 24
accueil@avantscene.com
www.avantscene.com

Direcció: Stéphane Jouan

L'Avant-Scène de la ciutat de Cognac té com a propòsit permetre una compenetració més gran entre el públic i els artistes, fer que la relació vagi més enllà de l'espectacle i donar un valor social al teatre. I, per això, dedica bona part dels seus esforços a l'acompanyament dels artistes en la trobada d'un lloc on puguin elaborar les obres.

Centre Culturel Jean-Gagnant

7, avenue Jean-Gagnant
87000 Limoges
Tel. +33 555 45 94 00
centres_culturels@ville-limoges.fr
www.ville-limoges.fr

Direcció: Robert Seguin

Situada en una regió allunyada dels grans eixos, Llemotges destaca en la programació coreogràfica nacional per la seva biennial de dansa, *Danse Émoi*, que, any rere any, es

consolida en el panorama francès. En la seva programació hi trobem tant obres dels centres nacionals francesos (CDCN i CCN) com produccions més petites.

L'Odyssee

Scène conventionnée de Périgueux – Institut national des Arts du Mime et du Geste
Esplanade Robert Badinter

24000 Périgueux

Tel. +33 553 53 18 71

www.odyssee-perigueux.fr

Direcció: Nathalie Elain

La programació de l'Odyssee se centra sobretot en el mim i el cos en moviment, com a perllongament del seu festival de mim: **Mimos**. Com molts espais, s'esforça molt a arribar al màxim de públic, sobretot al jovent, practicant una tarifació mesurada. Per això, la seva programació fa interactuar danses de carrer amb música clàssica, teatre físic o titelles amb dansa.

Espaces Pluriels

17, avenue de Saragosse

64000 Pau

Tel. +33 559 84 11 93

direction@espacespluriels.fr

www.espacespluriels.fr

Direcció: Carole Rambaud

Nascut com una iniciativa privada i lligat a l'Església protestant, com a lloc de trobada al voltant de la paraula, amb el temps el festival ha anat ampliant la seva oferta i ha passat a tenir el patrocini de la ciutat, tot mantenint la seva proximitat amb tots els públics i eliminant barreres. Amb una programació regular reforçada per moments més de focus, la programació coreogràfica dels Espaces Pluriels és oberta a les diferents estètiques, els nous talents i la interdisciplinarietat.

Le Dôme Théâtre

Place de l'Europe

CS 80181 - 73276 Albertville

Tel. +33 479 10 44 88

administration@dometheatre.com

www.dometheatre.com

Direcció: Fabienne Chognard

Membre d'una xarxa d'espais de ciutats mitjanes de la regió, l'acció de Le Dôme es duu a terme en bona part per la implicació de voluntaris i voluntàries. La seva funció social va més enllà de la simple programació, gràcies a la dedicació que porta a l'acompanyament d'artistes i de tècnics de l'espectacle. Finalment, la seva programació contemporània destaca pels espectacles interactius i originals.

Théâtre d'Aurillac

4, rue de la Coste

15000 Aurillac

Tel. +33 471 45 46 05

theatre@mairie-aurillac.fr

www.aurillac.fr/theatre

Direcció: Frédéric Sérager

Com molts espais de les *scènes conventionnées*, el teatre de la ciutat occitana d'Aurillac inscriu la seva missió en una perspectiva de missió cultural social i popular. Durant 10 dies del mes d'octubre, dedica la seva programació només a la dansa, amb propostes variades. Col·labora en la programació de la Biennial de la Dansa de Lió.

Le Toboggan – Centre cultural / Décines

14, avenue Jean Macé

BP 274

69152 Décines

Tel. +33 472 93 30 00

letoboggan@letoboggan.com

www.letoboggan.com

Direcció: Victor Bosch

Le Toboggan és un centre cultural que es troba a la ciutat de Décines-Charpieu, que és a la vegada el seu principal soci financer. És la seu de tota mena d'espectacles (circ, dansa, música, teatre, humor). També fan exposicions i tenen sales de cinema.

La Rampe

15, avenue du 8 mai 1945

BP 287 - 38434 Échirolles

Tel. +33 476 40 05 05

larampe@ville-echirolles.fr

www.larampe-echirolles.fr

Direcció: Joséfa Gallardo

La Rampe programa més de 30 espectacles per temporada: dansa, música, circ i altres formes que combinen diverses disciplines. Treballa per la sensibilització i l'educació artística dels projectes, amb la finalitat de promoure actuacions en directe per atreure tota mena de públic.

Le Triangle

Cité de la danse

Boulevard de Yougoslavie

BP 90160

35201 Rennes

Tel. +33 299 22 27 27

infos@letriangle.org

www.letriangle.org

Direcció: Charles-Édouard Fichet

L'associació Le Triangle treballa exclusivament amb actuacions de dansa. Aquesta tria única confereix al lloc i al seu funcionament una forta identitat. Des del principi, Le Triangle ha format part d'un enfocament col·lectiu i cooperatiu amb els veïns i les associacions del barri. En cada edició del prestigiós festival de músiques modernes Trans Musicales, l'espai és l'escenari d'espectacles de dansa cada nit.

Théâtre Paul Eluard

162, rue Maurice Berteaux

95870 Bezons

Tel. +33 134 10 20 20

tpebezons@orange.fr

www.tpebezons.fr

Direcció: Sébastien Lab

El Théâtre Paul Éluard va ser la primera estructura de la regió de l'Illa de França que va ser declarada *scène conventionnée danse*, l'any 1995. Les missions del TPE són acompanyar la creació coreogràfica i donar-hi suport, difondre les peces, desenvolupar l'educació artística i la cultura i dur a terme accions específiques amb tots els públics.

L'Étoile du Nord

16, rue Georgette Agutte

75018 Paris

Tel. +33 142 26 29 22

jean.macqueron@etoiledunord-theatre.com

www.etoiledunord-theatre.com

Direcció: Jean Macqueron

Situat al districte 18 de París, L'Étoile du Nord és una estructura dedicada principalment a la creació jove i als artistes emergents. Dona prioritat a l'experimentació dins de la seva programació, sigui en el teatre, la dansa o els espectacles per a públic infantil i juvenil.

Théâtre de La Poudrerie

6, avenue Robert Ballanger

93270 Sevran

Tel. +33 141 52 43 34

info@theatredelapoudrerie.fr

www.theatredelapoudrerie.fr/

Direcció: Valérie Suner

La Poudrerie és un lloc de trobada per a equips artístics professionals i veïns per a l'experimentació i la creació artística. Dona prioritat a la difusió de peces que siguin accessibles a tots els residents i, en particular, a aquelles persones que no hi solen anar.

Théâtre de Suresnes Jean Vilar

16, place Stalingrad

92150 Suresnes

Tel. +33 1 41 18 85 85

theatre@theatre-suresnes.fr

contact@cites-danse-connexions.fr

www.theatre-suresnes.fr

Direcció: Olivier Meyer

L'any 1951, Jean Vilar, que acabava de ser nomenat director del Teatre Popular Nacional, va triar el Théâtre de Suresnes per allotjar la seva companyia. Avui dia, la programació del teatre gira entorn dels artistes que ja hi han presentat les seves peces i el descobriment de talent emergent en totes les àrees de les arts escèniques.

Théâtre Louis Aragon

24, boulevard de l'Hôtel de Ville
93290 Tremblay-en-France
Tel. +33 149 63 70 58
theatre.aragon@tremblayenfrance
www.theatrelouisaragon.fr
Direcció: Emmanuelle Jouan

El teatre va obrir l'any 1989 per iniciativa de la ciutat de Tremblay-en-France, amb l'oferta d'un ampli programa al voltant del teatre, la dansa, la música i el circ. Tanmateix, ja l'any 1993 el Ministeri de Cultura va identificar el treball particular que duia a terme a favor de la dansa i va declarar-lo *scène conventionnée danse*.

Théâtre de Vanves

12, rue Sadi Carnot
92170 Vanves
Tel. +33 141 33 92 59
a.charbey@ville-vanves.fr
www.theatre-vanves.fr
Direcció: Anouchka Charbey

El Théâtre de Vanves ofereix una vintena d'espectacles de dansa contemporània per temporada, a més d'un centenar d'espectacles diferents (dansa, teatre, música, etc.). Dona la benvinguda a artistes, creadors i autors en residència de recerca i creació, i combina les seves temporades amb exposicions d'art contemporani.

Théâtre Brétigny

3, rue Henri Douard
91220 Brétigny-sur-Orge
Tel. +33 160 85 20 85
contact@theatre-bretigny.fr
www.theatre-bretigny.fr
Direcció: Sophie Mugnier

El Théâtre-Brétigny es dedica a la difusió i el suport de la creació multidisciplinària contemporània (dansa, circ, teatre, arts urbanes i digitals, titelles, etc.) i ofereix un programa variat i accessible a tots els públics.

Centre des Arts

12-16, rue de la Libération

95880 Enghien-les-Bains

Tel. +33 130 10 85 59

accueilcda@cdarts.enghien95.fr

www.cda95.fr

Direcció: Dominique Roland

El CDA és un lloc transdisciplinari que ofereix un programa artístic variat, exposicions d'arts visuals, dansa, teatre, música, cinema, als quals s'associen diversos tallers de pràctica artística per a joves i grans, experimentats i principiants, etc.

Théâtre de Nîmes

1, place de la Calade

BP 1463

30017 Nîmes

Tel. +33 466 36 65 00

contact@theatredenimes.com

www.theatredenimes.com

Direcció: François Noël

Lloc de creació i difusió multiartística (teatre, música, dansa i espectacles per a públic jove), el Théâtre de Nîmes té dues sales: el Théâtre (791 seients) i l'Odéon (240 seients). L'estructura és l'escenari d'uns 50 espectacles cada temporada, amb una mitjana d'entre 110 i 120 actuacions. Obert a l'escena internacional i a la intersecció de les arts i l'experimentació, el teatre lidera una política activa de suport a la creació (coproduccions, residències, construcció d'escenografies, etc.), suport i desenvolupament del públic. Al gener, el Festival de Flamenc és un moment destacat de la temporada.

Le Séchoir

Scène andémik de La Réunion

209, rue du Général Lambert (Le K)

97436 Saint-Leu, Île de la Réunion

Tel. +262 262 34 31 38

direction@lesechoir.com / lesechoir@lesechoir.com

www.lesechoir.com

Direcció: Stéphanie Bulteau

Situat a Saint-Leu, a l'illa de la Reunió, Le Séchoir es va crear l'any 1998. Dos anys més tard va ser declarat *scène conventionnée danse*. Avui dia és una peça important dins l'estructuració de les arts escèniques a l'illa de la Reunió i a l'oceà Índic. El seu projecte artístic multidisciplinari es basa en el suport a la creació artística, la difusió d'obres contemporànies i la mediació cultural. Cada any, Le Séchoir organitza el festival [Leu Tempo](#), un esdeveniment dedicat al circ i les arts de carrer.

Le Vivat

Place Saint-Vaast

59280 Armentières

Tel. +33 320 77 18 77

contact@levivat.net

www.levivat.net

Direcció: Stéphane Frimat

Le Vivat proposa residències de recerca i creació, dona suport a joves artistes i, alhora, permet a un públic ampli tenir accés a creacions, mitjançant col·laboracions amb altres estructures socials i culturals d'integració o atenció, principalment al territori d'Armentières. En la seva programació ofereix dansa, teatre i altres propostes multidisciplinàries, amb prop de 50 espectacles per temporada. Le Vivat també ofereix reunions amb artistes, debats, pràctiques i fins i tot gires teatrals, i organitza el festival Vivat la danse!.

Le Rive Gauche

20, avenue du Val-L'Abbé

76806 Saint-Étienne-du-Rouvray

Tel. +33 232 91 94 90

lerivegauche@ser76.com

www.lerivegauche76.fr/

Direcció: Raphaëlle Girard

Durant més de 15 anys, Le Rive Gauche s'ha especialitzat en el desenvolupament de la dansa. Ha acollit o coproduït prop de 200 coreògrafs i ha ofert més de 200 actuacions de dansa en les darreres temporades.

Théâtres en Dracénie – Draguignan

Boulevard Georges Clémenceau

83300 Draguignan

Tel. +33 494 50 59 59

accueil@theatresendracenie.com

www.theatresendracenie.com

Direcció: Maria Claverie-Ricard

Théâtres en Dracénie és una associació que té un enfocament multidisciplinari que combina teatre, dansa, música, arts circenses, titelles, arts digitals, etc. Cada temporada ofereixen més de 40 espectacles, que sumen més de 130 representacions i prop de 30.000 espectadors.

Théâtre de Grasse

2, avenue Maximin Isnard

06130 Grasse

Tel. +33 493 40 53 03

secr.dir@theatredegrasse.com

www.theatredegrasse.com

Direcció: Dominique Bourret

El Théâtre de Grasse té un paper important en la difusió, la creació i la coproducció contemporània. Teatre, dansa, nou circ, música: a través de la seva programació contribueix al suport de companyies independents i a sensibilitzar tots els públics. En aquest sentit, proposa residències d'artistes, garantint una pluralitat d'estètica i de companyies, regionals, nacionals o estrangeres.

Les Quinconces-L'Espal – Théâtre du Mans

60, rue de l'Estérel

72000 Le Mans

Tel. +33 243 50 21 50

espal@espal.net

www.quinconces-espal.com

Direcció: Virginie Bocard

Les Quinconces-L'Espal és un projecte que té lloc en dos equipaments culturals: L'Espal, creat el 1995, i Les Quinconces, inaugurat el 2014. L'entitat disposa de tres sales, un estudi de dansa, espais expositius atípics i un apartament per a artistes en residència.

Onyx-La Carrière

Pôle Atlantis

1, place Océane

BP 30224

44815 Saint-Herblain

Tel. +33 228 25 25 00

billetterie.onyx@saint-herblain.fr

www.theatreonyx.fr

Direcció: Gaëlle Lecareux

El Théâtre Onyx és una estructura declarada de Saint-Herblain que dona suport a la creació artística contemporània en dansa, teatre, música i circ, amb una atenció especial als espectacles per a públic juvenil.

c. Agents de distribució, producció i mànagers

A continuació presentem alguns dels agents de distribució de França:

A.A. Organisation

15 *bis*, rue de la Doulline

69340 Lyon

Tel. +33 967 45 73 10

www.aa-org.com

Promotors i productors d'espectacles a Lió des del 1999, col·laboren amb artistes de la regió per produir tota mena d'espectacles: concerts clàssics, varietat, humor, teatre, dansa i màgia.

AscEnDanse Hip Hop

5, rue Rubens

75013 Paris

Tel. +33 170 69 22 38

ascendansehiphop@gmail.com

www.ascendanse-hip-hop.fr/

Creada l'any 2002 per Claire Moineau i Caroline Landreau, AscEnDanse Hip Hop és una associació que imparteix i organitza classes, tallers i esdeveniments de dansa hip-hop. També dona suport a la creació artística de companyies.

Bureau Formart

73, rue Broca

75013 Paris

Tel. +33 981 91 75 05

info@bureau-formart.org

www.bureau-formart.org

Formart és un agent de producció i suport per a projectes artístics amb seu a París, creat l'any 2008. El seu camp d'actuació cobreix tot el desenvolupament dels projectes artístics a llarg termini: administració, gestió i coordinació, assessorament estratègic, difusió, comunicació. Dona suport a artistes confirmats i emergents amb seu a l'Illa de França, a altres regions de França o a Europa.

Bureau Platô

25, rue du Chateau Landon

Paris

Tel. +33 143 38 56 63

contact@bureauplato.com

www.bureauplato.com

Des del 2008, l'oficina de producció Platô acompanya creadors del món del teatre, la dansa, l'art contemporani i la música amb l'objectiu de promoure la singularitat i el reconeixement de les seves peces i projectes. Ajuda els artistes i les companyies en el seu desenvolupament, tant a França com en l'àmbit internacional, dins de xarxes identificades prèviament.

Camin aktion

42, rue Adam de Craponne

34000 Montpellier

Tel. +33 961 65 61 95

contact@caminaktion.eu

caminaktion.eu

Camin aktion és una associació de producció i de suport de companyies, col·lectius i artistes escènics individuals amb una forta sensibilitat per la dansa, amb seu a Montpellier i fundada l'any 2009.

DLB Spectacles- Performing arts

8, cité du Midi
75 018 Paris
Tel. +33 142 51 73 63
didier@dlbdance.com
www.dlbdance.com

DLB es va crear l'any 1990 i es dedica a la promoció i la distribució de creacions de coreògrafs i intèrprets tant a França com a escala internacional. Les seves activitats principals són la promoció i la distribució de projectes de dansa contemporània i el foment d'una xarxa d'intercanvi entre Àsia i Europa.

Drôles de Dames

38, rue Dunois
75013 Paris
Tel. +33 153 61 16 76
info@dddames.eu
www.dddames.eu

DdD és una oficina internacional de producció, de difusió i d'acompanyament de creacions artístiques amb seu a París que ajuda els artistes i les companyies en el seu desenvolupament tant a França com a l'estranger.

Filage

7B, rue de Trévis
59 000 Lille
Tel. +33 320 47 81 72
contact@filage.fr
www.filage.fr/page-0-0-0.html

Creada l'any 2001, Filage treballa per la promoció i el desenvolupament de projectes artístics. La seva activitat gira entorn de quatre eixos: suport a actors artístics i culturals, formació professional, suport a projectes regionals i consultoria/auditoria.

Illusion & Macadam

Bureau 21, Halle Tropisme
121, rue Fontcouverte
34070 Montpellier
Tel. +33 467 04 47 94
la-reunion@culture.gouv.fr
www.illusion-macadam.coop/

Illusion & Macadam és una cooperativa d'empreses culturals fundada a Montpeller l'any 2001, que centra la seva activitat en tres eixos: assessorar i protegir empreses culturals, i donar-los suport; produir peces artístiques i fer-ne difusió, i acompanyar la creació d'empreses.

La Fabrique de la Danse

15, rue de la Fontaine au Roi
75011 Paris
www.lafabriquedeladanse.fr/?lang=en

La Fabrique de la Danse és una empresa emergent (*start-up*) cultural creada l'any 2015 que duu a terme programes educatius per donar suport als professionals de la dansa en el desenvolupament de la seva professió, fent servir eines digitals adaptades als nous mètodes de treball.

La Galerie Chorégraphique

20, chemin des Ourtets
11000 Carcassonne
Tel. +33 632 38 17 42
www.facebook.com/lagaleriechoregraphique/

La Galerie Chorégraphique és una agència artística fundada l'any 2001 i que es dedica a la presentació de peces escèniques contemporànies. Ha portat durant anys la coreògrafa i ballarina Sol Picó.

Le 26

1, avenue Aristide Briand
35000 Rennes
Tel. +33 222 93 13 29
contact@le26.fr
www.le26.fr

Creada l'any 1999 i especialitzada en arts escèniques (dansa, teatre, música), Le 26 va ser pionera a donar suport als equips artístics en el desenvolupament dels seus projectes artístics i culturals mitjançant un enfocament global i durador en l'administració, la producció, la distribució i la comunicació.

Le Trait d'Union

97, rue Pasteur
16600 Magnac Sur Touvre
Tel. +33 545 94 75 95
thierry@ltddance.com
www.ltddance.com

Le Trait d'Union es va crear l'any 1997 per promoure la dansa. Avui forma part de la xarxa de distribució europea i continua expandint-se a tot Europa, al continent nord-americà i a Àsia, en particular a través de corresponsals a Berlín i a Madrid.

Ma Belle Saison

Tel: +33 601 43 30 25
contact@mabellesaison.com
www.mabellesaison.com

Ma Belle Saison presenta i proposa diverses companyies de dansa i posa en relació artistes, programadors i públic.

Quatenaire

5, rue Gabriel Laumain
75010 Paris
Tel. +33 153 34 03 69
info@quatenaire.org
www.quatenaire.org

Fundada el 2006 i amb seu a París i Llemotges, Quatenaire és una agència internacional de producció i distribució que es dedica a fer produccions contemporànies i multidisciplinàries (òpera, concerts, dansa, teatre, *performances*, arts visuals, etc.) i dona suport als artistes a l'hora de desenvolupar-se, elaborar els seus nous projectes i obtenir visibilitat internacional.

Think Prod

211, rue Saint Maur

75010 Paris 10

contact@thinkprod.fr

www.thinkprod.fr

El grup Think Prod està format per 11 oficines de producció ubicades a París. És un espai de reflexió i intercanvi de pràctiques entorn de la producció d'espectacles en directe al servei de la creació artística.

LYDLM – Les Yeux Dans Les Mots

Pôle de Vie des quartiers Rive Droite

16, avenue Capitaine Georges Guynemer

14000 Caen

contact@lydlm.fr

www.lydlm.fr

L'Oficina LYDLM – Les Yeux Dans Les Mots és una estructura associativa amb seu a Caen, a Normandia, que té com a missió el desenvolupament de projectes artístics, culturals i educatius. Donen suport a projectes en termes de producció, distribució, consultoria i estratègia, comunicació i gestió.

La Magnanerie

56, boulevard de l'Hôpital 75013 Paris

o bé

18 rue Bonado 64 000 Pau

julie@magnanerie-spectacle.com

www.magnanerie-spectacle.com

La Magnanerie és una oficina de producció multidisciplinària amb seu a París que treballa en l'administració, la producció i la distribució d'arts escèniques contemporànies. Intervé en diferents moments de la carrera de l'artista (tant artistes emergents com reconeguts).

Les Indépendances

25, rue Michel le Comte

75003 Paris

Tel. +33 143 38 23 71

production@lesindependances.com

lesindependances.com

Les Indépendances és una casa d'artistes i producció fundada el 2010 que acull talents provinents de diverses disciplines artístiques. Treballa per promoure el desenvolupament de la carrera artística i la visibilitat dels projectes dels artistes, als quals ofereix ajuda en temes com l'administració, la producció i l'organització de gires, així com la distribució i l'estratègia empresarial.

Fabrik Cassiopée

211, rue Saint-Maur

75010 Paris

Tel. +33 146 33 37 68

contact@fabrikcassiopee.fr

www.fabrikcassiopee.fr

Creada l'any 2004, aquesta oficina de producció treballa pel desenvolupament de projectes artístics i ofereix serveis de consultoria. Fundada per Anne-Cécile Sibué-Birkeland, l'estructura s'ha desplegat en diferents eixos al llarg dels anys, amb una preocupació constant per l'equilibri entre el suport a artistes consolidats i la implementació de projectes que promoguin el desenvolupament i l'estructuració d'equips emergents.

In'8 Circle – Maison de production

99, la Canebière

13001 Marseille

Tel. +33 484 25 36 27

contact@in8circle.fr

www.in8circle.fr

Creada l'any 2010, In'8 Circle treballa per a diferents sectors de l'art: el teatre, la dansa i el circ. Així mateix, participa amb els artistes en el desenvolupament dels seus projectes i de la seva carrera professional.

Acolytes

La Grainerie

61, rue Saint-Jean

31120 Balma

Tel. +33 561 246 245

contact@acolytes.asso.fr

www.acolytes.asso.fr

Acolytes és una oficina de producció i distribució d'arts escèniques. Des del 1997 treballa pel desenvolupament dels artistes del nou circ i de les altres arts (circ coreogràfic, titelles, dansa...). També dona suport en temes d'administració, producció i distribució, en particular als artistes en procés de professionalització.

Akompani

24, rue Davoust

93500 Pantin

Tel. +33 148 45 55 42

contact@akompani.fr

www.akompani.fr

Akompani és una oficina de suport especialitzada en arts escèniques. Ofereix serveis per estructurar i desenvolupar els projectes dels artistes, als quals dona suport en l'administració, la producció, la distribució i la comunicació. Afavoreix els projectes que tinguin una dimensió social i política. Col·labora amb Think Prod.

Latitudes Prod

57, rue des Stations

59800 Lille

Tel. +33 320 55 18 62

agathe@akompani.fr

www.latitudescontemporaines.com

Latitudes Prod és l'oficina de producció del festival Latitudes contemporaines. Des de l'any 2006, Latitudes Prod dona suport als projectes de diversos artistes de sectors com la dansa, les arts visuals, el teatre, la música, etc. També dona suport als artistes en projectes a escala internacional.

AlterMachine

177, rue du Temple

75003 Paris

contact@altermachine.fr

www.altermachine.fr

AlterMachine és una oficina que es va fundar l'any 2014 i que acompanya projectes de dansa i de teatre. Dona suport a companyies en temes de producció, administració i comunicació i, pel que fa a les estructures culturals, ajuda en la preparació i la coordinació de projectes europeus.

L'Amicale de production

58, rue Brûle Maison

59000 Lille

Tel. +33 973 51 03 27

info@amicaledeproduction.com

www.amicale.coop

L'Amicale de production és una plataforma de producció cooperativa que desenvolupa i difon projectes d'espectacle en viu dels seus artistes i hi dona suport.

d. Centres de creació i residències

A banda de les residències que ofereixen els dispositius públics mencionats més amunt com els CCN i els CDCN, hi ha altres estructures que proposen una oferta de residències de dansa a França i a l'estranger, com ara les *scènes nationales*, les *scènes conventionnées*, les xarxes i els centres de creació i difusió, que no han estat reconegudes pel Ministeri de Cultura. Les associacions culturals també són una bona referència, ja que sovint publiquen guies amb informació sobre les residències. Per als artistes que vulguin fer residències a França, val la pena inscriure's als butlletins i consultar les pàgines web d'aquestes associacions, o fins i tot posar-se en contacte amb l'associació. L'associació [Artcena](#), per exemple, ha publicat un document amb els centres que ofereixen residències a la regió de l'Illa de França (París).⁷³

El Centre national de la danse també recopila i publica les ofertes de residència de centres artístics al seu [web](#).

Residències del Paris Réseau Danse

El Paris Réseau Danse és una xarxa creada l'any 2009 i formada per quatre entitats: [Le Regard du Cygne](#), [Étoile du Nord](#), [Atelier de Paris](#) i [Micadanses](#).

Aquests quatre establiments, que donen suport als artistes en la realització dels seus projectes creatius i en la presentació dels seus espectacles, defensen opcions comunes i espais de reflexió i creació, en complicitat amb altres socis.

Cada any, el Paris Réseau Danse dona suport a dues companyies o artistes per a una residència creativa que proporciona una oportunitat de coproducció i difusió de la seva creació i del seu repertori. Cada dos anys, els seleccionats es beneficien del suport dels membres de la xarxa per a una residència llarga.

⁷³ Artcena, "Annuaire des lieux de résidences en Île-de-France",

<https://www.artcena.fr/sites/default/files/medias/Annuaire-des-re%CC%81sidences-2020-Pour-envoi-mail.pdf>

Residències de l'Institut français

Els programes de residència de l'Institut français tenen com a missió encoratjar la mobilitat dels artistes i afavorir el diàleg amb les cultures estrangeres, a França, Europa i arreu del món. L'Institut français acompanya els artistes seleccionats per preparar la seva residència i els aporta les seves competències i coneixement de les xarxes professionals i artístiques a França i a l'estranger. Després de la residència, les recerques realitzades poden donar lloc a restitucions a la pàgina d'internet de l'Institut o amb motiu de trobades professionals.

Tots els programes de residència, excepte els de la Cité internationale des arts, a París, estan destinats a artistes francesos o estrangers domiciliats a França almenys durant els últims cinc anys.

A França, l'Institut français acull cada any una seixantena d'artistes estrangers en residència de tres a sis mesos a la [Cité internationale des arts](#), a París. Els artistes reben el suport d'una o diverses institucions col·laboradores de la xarxa cultural francesa a l'estranger (Institut français, serveis culturals de les ambaixades franceses i Alliance française) o estructures franceses i estrangeres (centres d'art, associacions, galeries, llocs de producció, etc.). El sector de les residències acompanya els artistes en la seva col·laboració amb altres artistes i els diferents operadors culturals a França, així com en la seva difusió. A més, l'Institut français ofereix també diverses [residències al món](#) (com, per exemple, la [Villa Kuyojama](#) de Kyoto, al Japó).

Altres residències

A continuació es presenten algunes de les estructures que també proposen residències per a la dansa

KLAP Maison pour la danse

Association Plaisir d'Offrir

5, avenue Rostand

F-13003 Marseille

Tel. +33 496 11 11 20

compagnie@kelemenis.fr

www.kelemenis.fr/fr/

Des del 2011, l'equip dedicat al desenvolupament i la visibilitat de la dansa a Marsella ofereix a les companyies i als artistes la possibilitat de crear i interactuar amb el públic. Cada temporada, s'identifiquen entorn de vuit projectes que es beneficien d'acollida en residència per una durada d'una a tres setmanes.

Danse Dense

2, rue Sadi Carnot

93500 Pantin

Tel. +33 149 15 40 24

contacts@dansedense.fr

www.dansedense.com

Danse Dense ofereix a joves autors coreogràfics (fins a cinc creacions) cursos personalitzats per facilitar-los eines que els ajudin en el desenvolupament del seu projecte artístic i la seva professionalització. Els proporciona tallers, formació i residències, i organitza plataformes d'acompanyament professional i un festival dedicat a la dansa contemporània.

L'Entre-Pont

Au 109

89, route de Turin

06300 Nice

Tel. +33 483 39 11 60

contact@entrepont.net

www.entrepont.net

L'Entre-Pont és un lloc de creació i residència d'espectacles gestionat per un col·lectiu de companyies que operen en diferents àmbits estètics i disciplinaris, teatre, dansa, música, arts digitals, arts de carrer, titelles, etc. Situat al 109, indret dels antics escorxadors de Niça, L'Entre-Pont ofereix residències (acompanyades o simples) espais de reunions, programació regular, tallers creatius i pràctiques artístiques.

Réservoir Danse

8, rue André et Yvonne Meynier

35000 Rennes

Tel. +33 970 96 57 05

contact@reservoirdanse.fr

www.reservoirdanse.fr

Reservoir Danse acull artistes en residència de la regió de Bretanya, però també en l'àmbit nacional i internacional. L'associació obre les portes dels seus estudis per donar suport a la creació en el camp coreogràfic, sigui quin sigui l'estat de progrés del projecte: embrionari, en procés o preparat per a la difusió. I sigui quin en sigui el format: experimental o més clàssic.

e. Societats d'autors

A França, la legislació en matèria de propietat intel·lectual preveu específicament l'afectació d'una part de les remuneracions percebudes per les còpies privades, a accions d'ajut a la creació, la difusió de l'espectacle en viu i la formació dels artistes. Aquests ajuts són gestionats per les societats de gestió col·lectiva dels drets d'autors i drets veïns, segons les modalitats específiques a cadascuna. Les sol·licituds es fan en línia.⁷⁴

Les societats de drets d'autor del món de la dansa són:

Société des Auteurs Compositeurs Dramatiques (SACD)

La SACD, també coneguda com a Beaumarchais-SACD, és una societat de gestió col·lectiva dels drets d'autor. La seva missió és recaptar i repartir els drets dels seus membres. Té diversos eixos d'ajuts per als festivals de dansa o pluridisciplinaris i per als autors.⁷⁵ La SACD va ser fundada el 1987 per respondre a les directives de la llei sobre còpia privada. Dona suport als autors mitjançant beques a l'escriptura, així com a les iniciatives dels productors, els festivals i els teatres públics o privats, a favor dels joves creadors.

L'objectiu de l'ajut de suport als festivals de dansa o pluridisciplinaris és fer costat als festivals que afavoreixen la presència de coreògrafs contemporanis i de la seva implicació. Es tracta d'implicar coreògrafs en la concepció d'un esdeveniment, comptant amb la complicitat dels directors d'estructures, tant si és per a una temporada com si és per a un festival, etc. Els criteris d'elegibilitat es basen principalment en la programació, durant el festival, d'obres que no pertanyien al domini públic i que corresponen al repertori de la SACD. El festival ha de poder justificar el suport d'altres parts i l'estructura ha de pagar els drets d'autor a la SACD.

La SACD proposa finançament per a projectes d'escriptura musical per a obres escèniques. Els **Fonds de musique en scène** són un ajut per a l'escriptura de músiques originals destinades a acompanyar una peça de teatre, una coreografia, un espectacle de circ o un d'arts de carrer.

SACD

9, rue Ballu

75009 Paris

Tel. +33 140 23 44 55

www.sacd.fr

⁷⁴ Legifrance, "Article L.321-9 du Code de la propriété Intellectuelle", https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006279117/2000-08-02

⁷⁵ SACD, "Trouver le bon soutien", <https://www.sacd.fr/trouver-le-bon-soutien>

Société civile des droits des artistes et musiciens interprètes (ADAMI)

L'ADAMI percep i reparteix els diners recollits dels drets d'autors. Dedicava una part dels drets percebuts al suport a la creació, la difusió de l'espectacle en viu i la formació professional. Aporta el seu ajut als projectes que afavoreixen l'ocupació, el desenvolupament professional i la promoció dels artistes intèrprets professionals. Té diversos eixos d'ajut: els espectacles en viu, els festivals i la formació.

- Ajut a l'espectacle en viu: per a la creació o difusió d'un espectacle. Hi ha diverses condicions, com per exemple que s'ha de presentar la subvenció 3 mesos abans de la primera representació, que només es pot finançar fins a un terç del pressupost total i un màxim de 4 dates de representació així com 3 artistes sobre l'escenari.
- Ajut als festivals: la subvenció ha de ser presentada 3 mesos mínims abans de l'inici del festival i aquest ha de durar com a mínim dos dies, amb vuit representacions amb taquilla.
- Ajut a la formació: pels projectes de formació professional continuada que afavoreixin el desenvolupament de les carreres dels i de les artistes professionals i amplien les seves competències.

ADAMI

14-16, rue Ballu
75311 Paris
Tel. +33 1 44 63 10 00
www.adami.fr

Société de perception et de Distribution des droits des artistes interprètes de la musique et de la danse (SPEDIDAM)

La SPEDIDAM percep i reparteix els drets de remuneració equitativa i de remuneració per la còpia privada dels artistes. També atorga ajuts en matèria de creació i de difusió de l'espectacle coreogràfic, per a l'enregistrament de música per a cinema, per a la mobilitat internacional i per a realització d'EPK (Electronic Press Kit).

SPEDIDAM

16, rue Amélie
75343 Paris
Tel. +33 1 44 18 58 58
www.spedidam.fr

f. Altres xarxes i plataformes

Les petites Scènes ouvertes

Fundada el 2004, la xarxa interregional Les petites Scènes ouvertes impulsa la difusió coreogràfica dels joves talents coreogràfics a França. La xarxa aplega set estructures que defensen la creació coreogràfica contemporània i rep el suport del Ministeri de Cultura i de l'ADAMI.

Cada any, la xarxa proposa diversos esdeveniments:

- La Grande Scène, esdeveniment dedicat a la jove creació coreogràfica amb la presentació d'espectacles escollits per la xarxa, debats i trobades. Cada edició es fa en un lloc de difusió, que hi dona suport. Aquesta seu va canviant i s'inscriu en una dinàmica regional i nacional.
- Una gira a dins de la mateixa xarxa.
- La coproducció d'un projecte coreogràfic.

Les petites Scènes ouvertes

7, rue Etienne Marcel

93500 Pantin

Coordinació: Céline Luc

Tel. +33 619 17 09 12

contact@petites-scenes-ouvertes.fr

www.petites-scenes-ouvertes.fr/

[Les entitats de la xarxa](#)

Les Journées Danse Dense

Pôle d'accompagnement pour l'émergence chorégraphique à Pantin

www.dansedense.com

Les Éclats

Pôle artistique dédié à la danse contemporaine en Nouvelle-Aquitaine

www.leseclats.com

Le Gymnase

CDCN Roubaix – Hauts de France

www.gymnase-cdc.com

L'Étoile du Nord

Scène conventionnée pour la danse à Paris

www.etoiledunord-theatre.com

Danse à tous les étages

Scène territoire de danse en Bretagne

www.danseatouslesetages.org

Le Centre chorégraphique national de Tours

CCN Tours

www.ccntours.com

Chorège

Relais Culturel Régional du Pays de Falaise et festival Danse de tous les Sens

www.chorege-cdcn.com

Quint'Est / Réseau spectacle vivant Bourgogne Franche-Comté, Grand Est

Creada el 2007, l'associació Quint'Est és una xarxa d'espectacles en viu de les regions del Gran Est i Borgonya – Franc Comtat. Agrupa una quarantena de directors d'estructures culturals de l'espectacle en viu (CDN, *scènes nationales*, *scènes conventionnées*, teatres de ciutat, sales associatives, etc.), amb seu en aquestes dues regions. L'associació té com a finalitat afavorir la circulació de les obres i donar suport a la creació artística contemporània. Cada any organitzen les jornades Quintessence (la xarxa col·labora amb altres xarxes de programadors franceses, de Suïssa i de Luxemburg).

Fa set anys, van crear les jornades Quintessence, unes jornades anuals de presentació de projectes de dansa en fase inicial, amb una vitrina de presentació oral de tres espectacles de les xarxes associades a Quint'Est ([Groupe des 20 d'Auvergne-Rhône-Alpes](#), [Groupe des 20 d'Île-de-France](#) i la xarxa [UTR-Corodis](#) de la Suisse Romande), la presentació de cinc espectacles, un per a cada disciplina, i trobades professionals de la xarxa.

Quint'Est

Association Quint'Est c/o Centre culturel André Malraux

Esplanade Jack Ralite

Rue de Parme - BP 90126

54504 Vandoeuvre-lès-Nancy

Tel: +33 615 68 77 96

coordination@quintest.fr

www.quintest.fr

Tour de dance

Xarxa internacional de difusió de dansa contemporània fundada el 2015 i composta per espais de Bèlgica, Luxemburg, França, els Països Baixos i Alemanya. Té com a objectiu facilitar, optimitzar i mutualitzar les gires d'espectacles coreogràfics (generalment a fora d'Europa) en un perímetre geogràfic restringit i en un temps definit. Aquesta aliança permet no només oferir als membres descomptes importants en els costos de viatge i d'acollida, sinó també presentar una programació variada i centrada en la diversitat cultural, cosa que fa aflorar les propostes més clàssiques.

Els sis membres fundadors són [Le Théâtre de Liège](#) (Bèlgica), [Les Théâtres de la Ville de Luxembourg](#) (Luxemburg), [La Comète](#) – Scène Nationale de Châlons-en-Champagne (França), [Charleroi/Danses](#) – Centre Chorégraphique de la Fédération Wallonie-Bruxelles (Bèlgica), [La Scène nationale 61](#) (França), [Holland Dance Festival à La Haye](#) (Països Baixos). El 2016 es van unir a la xarxa: [Concertgebouw/cultuurcentrum de Brugge](#) (Bèlgica), [Les deux Scènes de Besançon](#) (França) i [Tanzhaus de Dusseldorf](#) (Alemanya).

Scène nationale 61 – Tour de dance

2, avenue de Basingstoke

61000 Alençon

Tel. +33 233 29 02 29

www.scenenationale61.com/tour-de-dance/

6. Conclusions

Com hem pogut veure durant la nostra recerca, constatem que el teixit cultural a França va experimentar una reforma dràstica als anys setanta que apostava per una política cultural descentralitzada. Tot i que el Ministeri de Cultura és la institució més important de la cultura, la seva estructura ha estat reformada de tal manera que són les DRAC (direccions regionals dels afers culturals) les que posen en pràctica les polítiques culturals a cada territori i que per tant, en teoria, l'activitat cultural es crea i evoluciona en un marc regional i no pas nacional.

Pel que fa a la dansa, destaquem la forta presència institucional i la jerarquització, amb entitats com el Centre national de la danse i xarxes d'altres estructures declarades (oficialitzades en un context nacional), com són els CCN, els CDCN, les *scènes nationales* i les *scènes conventionnées*.

Segons les últimes publicacions oficials, el pressupost del Ministeri de Cultura per a la dansa i altres activitats de creació artística continua estable en 10.000 milions d'euros en comparació de l'any 2018, i pel que fa a les subvencions, hi ha una clara tendència a optar per les subvencions privades, com, per exemple, per mitjà del patrocini o el mecenatge d'empreses. Des d'un punt de vista laboral i jurídic, els ballarins són treballadors i, per tant, han de cobrar totes les seves prestacions, independentment de la seva nacionalitat, i cap nacional dels estats membres de la Unió Europea no ha de fer cap tràmit especial per poder treballar al territori francès. Els ballarins, doncs, només han de tenir clar quines són les convencions que fixen els seus salaris mínims i, si són creadors artístics, saber com poden cobrar drets d'autor.

França gaudeix d'un panorama cultural molt viu i divers. No només la dansa clàssica, sinó també la dansa contemporània ocupa un lloc creixent en l'espai cultural francès. L'art de la dansa ha trobat el seu lloc en l'actualitat cultural del país, mitjançant actuacions en estructures, festivals de dansa, classes de ball i escoles de dansa. Cal destacar la importància dels festivals per al panorama cultural francès, i, en aquest sentit, la dansa gaudeix de nombrosos festivals arreu del territori que donen visibilitat a aquest art, com Séquence danse del CentQuatre-Paris, Festival Art Danse de Dijon, Faits d'hiver (Micadanses), MOI de la danse i Biennale de la danse de Lyon, entre d'altres.

Per a una persona estrangera, el món cultural francès pot semblar gran i caòtic, però, com s'ha explicat, s'ha de veure com una piràmide descentralitzada on cada regió decideix el seu programa cultural, però on, així i tot, certes entitats oficialitzades tenen importància a escala estatal. Es tracta, per tant, de saber determinar, durant la reflexió del projecte d'exportació, quina és l'estructura que podrà acollir de la millor manera el projecte tenint en compte l'afinitat artística, el moment en què es troba, les necessitats d'evolució del projecte, la recerca de nous públics i, sobretot, els objectius.

Per això, com a punt de partida per obtenir visibilitat i contactes, recomanem tres vies d'accés que poden permetre fer les primeres passes: les convocatòries de projectes, les convocatòries de residències i les convocatòries de festivals, sense oblidar la possibilitat de buscar un agent de contractació francès, facilitador de contactes i que treballarà amb els difusors d'una manera més directa.

Tant els dispositius públics que s'han mencionat com el mateix Institut Català de les Empreses Culturals, mitjançant Catalan Arts, poden donar ajuda, suport i consell a l'hora de començar a treballar sobre el projecte d'exportació.

7. Annex

a. Recursos per a la internacionalització

Hi ha diversos dispositius a França que poden guiar l'artista ballarí estranger. D'una banda, cal tenir en compte els dispositius públics, com el Centre national de la danse (a París), que ha elaborat un document en castellà amb informació sobre aquest tema: *Ser bailarín en Francia*.

També hi ha associacions que s'han especialitzat en l'acompanyament i l'acollida dels artistes estrangers a França. MobiCulture, per exemple, és una associació i centre de recursos especialitzada en les modalitats d'acollida dels artistes i els professionals culturals estrangers, que assessora en matèria cultural acompanyant la mobilitat cap a França. Rep el suport del Ministeri de Cultura.

MobiCulture c/o Atelier des Médias

9, quai André Lassagne
69001 Lyon
Tel. +33 658 37 31 19
www.mobiculture.fr
contact@mobiculture.fr

b. Altres recursos

- Lloguer d'espais de treball a París i a l'Illa de França: [Location de studios à Paris et proche banlieue 2017](#).
- Videoteca de dansa: [Data danse, Numéridanse](#).
- Librairie de la danse: en un altre àmbit, el Ministeri de Cultura, en col·laboració amb el Centre national du livre, encoratja la creativitat i la recerca i afavoreix l'escriptura, la publicació i la difusió d'obres relatives a la dansa. Es tracta sobretot de subvencions a la preparació, la traducció o la publicació d'obres, i a la publicació i la digitalització de revistes.⁷⁶

⁷⁶ FILL, "Librairie de la danse", <https://fill-livrelecture.org/guide-des-aides/librairie-de-la-danse-cn/>

